

**ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΣΤΡΑΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ – ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΩΝ
ΜΕΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΝΩΝ
ΠΑΣΚΑΛ & ΣΤΡΑΤΗΣ ΑΕ**

ΜΕΛΕΤΗ ΜΕ ΘΕΜΑ:

**ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ
ΚΑΙΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ**

**ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥΣ**

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά περιόδους, έπειτα από επέλευση στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό καταστροφικών γεγονότων από φυσικά και καιρικά φαινόμενα (σεισμοί, πλημμύρες, πυρκαγιές κλπ.), αρχίζουν συζητήσεις για τις ζημιές που προκλήθηκαν σε περιουσίες, που στη συντριπτική τους πλειοψηφία ήταν ανασφάλιστες.

Δημοσιεύονται γνώμες για τη διαπίστωση αυτή και ενίοτε γίνονται προτάσεις αντιμετώπισης του υπαρκτού πράγματι προβλήματος, που με την πάροδο του χρόνου, όταν σταματούν οι θλιβερές εικόνες της τηλεόρασης και τα σχετικά δημοσιεύματα και ανταποκρίσεις, εξαφανίζεται και το πρόβλημα, ωσάν να έχει λυθεί και επανέρχεται με την επέλευση νέου γεγονότος.

Μάλιστα, τα τελευταία χρόνια, τα χρονικά διαστήματα που μεσολαβούν μεταξύ δύο διαδοχικών καταστροφικών γεγονότων γίνονται μικρότερα, με τις επιπτώσεις τους να παρουσιάζουν σταθερά αυξητικές τάσεις στη χώρα μας.

Εάν περιοριστούμε στη χώρα μας, κατ' έτος έχουμε περισσότερα σε αριθμό καταστροφικά γεγονότα με σημαντικά από άποψη ζημιών αποτελέσματα, χωρίς παράλληλα να έχουμε αφύπνιση της ασφαλιστικής συνείδησης των πολιτών για την προστασία των περιουσιών τους.

Σκοπός της μελέτης είναι η παρουσίαση της έννοιας των καταστροφικών γεγονότων από φυσικά και καιρικά φαινόμενα, καθώς και των βασικών εννοιών που συνδέονται με τα γεγονότα αυτά και την ασφάλισή τους.

Στο πλαίσιο του σκοπού αυτού θα γίνει και:

Α. Αναφορά καταστροφικών γεγονότων από φυσικά και καιρικά φαινόμενα και βασικών εννοιών που συνδέονται με τα γεγονότα αυτά και τη διαχείριση των επιπτώσεών τους.

Β. Ποσοτικοποίηση των επιπτώσεων των καταστροφικών γεγονότων από φυσικά και καιρικά φαινόμενα σε ολόκληρο τον κόσμο, αλλά και στην Ελλάδα, σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους, με διαχωρισμό και συγκρίσεις των ασφαλισμένων και μη απωλειών.

Γ. Ανάπτυξη της αναγκαιότητας της ασφάλισης έναντι των επιπτώσεων επέλευσης κινδύνων από καταστροφικά γεγονότα.

Δ. Αναφορά των πρωτοβουλιών που έχουν αναληφθεί από κράτη, κοινοβούλια, οργανισμούς, ενώσεις, επιχειρήσεις κ.λπ. για τον περιορισμό των ζημιών περιουσιών από τα καταστροφικά γεγονότα.

Ε. Συνοπτική ανάπτυξη των προγραμμάτων αντιμετώπισης – διαχείρισης των επιπτώσεων από την επέλευση καταστροφικών γεγονότων που εφαρμόζονται από άλλες ευρωπαϊκές και μη χώρες, οργανισμούς, ενώσεις, ειδικούς με το αντικείμενο κ.λπ.

ΣΤ. Περιγραφή της μέχρι τώρα αντιμετώπισης από το ελληνικό κράτος των επιπτώσεων επέλευσης καταστροφικών γεγονότων από φυσικά και καιρικά φαινόμενα και των πρωτοβουλιών τρίτων προς αυτό το σκοπό.

Ζ. Ανάπτυξη προτεινόμενων προγραμμάτων για την αποτελεσματική διαχείριση των επιπτώσεων επέλευσης καταστροφικών γεγονότων από φυσικά και καιρικά φαινόμενα.

2. ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΑ & ΚΑΙΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΑΥΤΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥΣ

Καταστροφικό γεγονός είναι ένα όχι πολύ συχνό φυσικό ή καιρικό φαινόμενο μεγάλης συνήθως έκτασης, με οικονομικές επιπτώσεις στα περιουσιακά στοιχεία (και όχι μόνον) που προσβάλλονται από το φαινόμενο αυτό.

Ορισμοί για την έννοια της καταστροφής και του καταστροφικού γεγονότος έχουν δημοσιευθεί πάρα πολλοί.

Εάν για τον χαρακτηρισμό ενός γεγονότος ως καταστροφικού δεν λάβουμε υπόψη μας την ποσοτικοποίηση των επιπτώσεών του, έχουμε την άποψη ότι **ο ορισμός που δίνεται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών**, που βασίζεται σε ποιοτικά κριτήρια, είναι αρκετά αντιπροσωπευτικός: *«Καταστροφή είναι μία σοβαρή διαταραχή της λειτουργίας μίας κοινότητας ή μίας κοινωνίας, που προκαλεί εκτεταμένες ανθρώπινες, υλικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές ζημιές που υπερβαίνουν την ικανότητα της πληγείσας κοινότητας ή κοινωνίας να τις αντιμετωπίσει με τους ιδίους πόρους της».*

Η EM-DAT είναι μία μεγάλη σύγχρονη βάση δεδομένων για καταστροφές και για να περιληφθεί μία καταστροφή στη βάση δεδομένων της πρέπει να έχει καταγραφεί ένα τουλάχιστον από τα παρακάτω στοιχεία:

- Να έχουν αναφερθεί 10 ή περισσότεροι άνθρωποι ως νεκροί
- 100 ή περισσότεροι άνθρωποι ως πληγέντες
- Να έχει κηρυχθεί κατάσταση έκτακτης ανάγκης
- Να έχει γίνει έκκληση για διεθνή βοήθεια

Ο αρμόδιος φορέας για τις καταστροφές στην Ελλάδα, που ήταν η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, περιέγραφε την καταστροφή ως «*ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο ή τεχνολογικό συμβάν στο χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες, δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον*».

Τώρα στην Ελλάδα φορέας είναι το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.

Από έρευνα του διαδικτύου σχετικά με τον ορισμό του τι είναι καταστροφή, υπάρχουν οι αναφορές των Αμερικανών Κοινωνιολόγων και Πολιτικών Επιστημόνων και Ερευνητών: α) του **Stallings** «*καταστροφή είναι η εκ θεμελίων διατάραξη ή διακοπή των διαδικασιών ρουτίνας*» και β) του **Rosenthal** «*μία ιδιαίτερη περίπτωση που χαρακτηρίζεται από ένα περίπλοκο δίκτυο αιτίων που είναι ριζωμένα στο παρελθόν, ένα αντίστοιχο σύνθετο και εκτεταμένο σύνολο συνεπειών που αναφέρονται στο παρόν και από κύματα επιπτώσεων που εισχωρούν στο μέλλον*».

Σημειώνουμε ότι οι επιπτώσεις από την επέλευση ενός καταστροφικού γεγονότος μπορεί να αφορούν και ανθρώπινες ζωές, καταστροφή περιβάλλοντος, καταστροφές στην πολιτιστική κληρονομιά κ.λπ., με τις επιπτώσεις αυτές να μην είναι αντικείμενο της παρούσας μελέτης.

Τα καταστροφικά φυσικά και καιρικά φαινόμενα άρχισαν να καταγράφονται από τη δημιουργία του κόσμου (κατακλυσμός του Νώε) και συνεχίζονται έως σήμερα, με τις επιπτώσεις των να αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα της ανάπτυξης των περιοχών όπου εκδηλώνονται.

Στα **καταστροφικά φυσικά φαινόμενα** περιλαμβάνονται κατά βάση οι **Σεισμοί** και το **Τσουνάμι** που προκαλείται από σεισμούς ορισμένων μεγεθών και χαρακτηριστικών.

Στα **καταστροφικά καιρικά φαινόμενα** μπορούν να περιληφθούν και οι **θύελλες – καταιγίδες, πλημμύρες και τυφώνες**.

Υπάρχουν και **καταστροφικοί κίνδυνοι, όπως πυρκαγιές δασών που μπορούν να ενταχθούν στα καιρικά φαινόμενα, εάν η αιτία πρόκλησής των είναι ο κεραυνός.**

Οι πυρκαγιές των δασών, όμως, μπορεί να έχουν ως αιτία εκδήλωσής των και τον ανθρώπινο παράγοντα (εμπρησμός για τη δημιουργία βοσκοτόπων, δόλια ενέργεια αγνώστων, μετάδοση από ηλεκτροφόρα καλώδια κ.λπ.), **πλην όμως επειδή ο εντοπισμός της αιτίας πρόκλησης των πυρκαγιών δασών παρουσιάζει δυσκολίες, ως καταστροφικός κίνδυνος μπορεί να ενταχθεί στα φυσικά φαινόμενα.**

Σημειώνεται ότι στην Ελλάδα οι επιπτώσεις από εκδήλωση πυρκαγιάς δάσους είναι άμεσα καταστροφικές, συντριπτικά περισσότερο για το περιβάλλον και την αγροτική παραγωγή και λιγότερο για τις περιουσίες, αφού δύσκολα μπορεί να υπάρξουν σημαντικές επιπτώσεις σε αστικές περιοχές.

Βέβαια, **από πυρκαγιά δάσους μπορεί να υπάρξουν στη συνέχεια πλημμύρες στην ευρύτερη περιοχή των και κατολισθήσεις** και για τους λόγους αυτούς στα καταστροφικά γεγονότα περιλαμβάνονται και οι πυρκαγιές δάσους, εφόσον κατά περίπτωση πληρούν τις ποιοτικές προϋποθέσεις του χαρακτηρισμού των ως καταστροφή.

3. ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΙΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ, ΜΕ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΜΗ ΑΠΩΛΕΙΩΝ

Εξετάζοντας τα στοιχεία που διαθέτουν μεγάλες εταιρείες Αντασφαλίσεων για τις καταστροφικές ζημιές **από το 2011 μέχρι το 2020** διαπιστώνουμε τα παρακάτω:

Στοιχεία για ολόκληρο τον κόσμο

Το έτος 2011, χαρακτηρίζεται από καταστροφικά συμβάντα που κατέστησαν τη χρονιά αυτή ως την πιο ακριβή σε απώλειες τις τελευταίες δεκαετίες.

Σύμφωνα με αναφορές της Αντασφαλιστικής Εταιρείας Munich Re, **το 2011 καταγράφηκαν μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα καταστροφικά συμβάντα:**

- **Σεισμός στις 22/2/2011 στη Νέα Ζηλανδία** μεγέθους 6,3 βαθμών της κλίμακας Richter, σε περιοχή που έξι (6) μήνες νωρίτερα είχε κτυπηθεί από έναν ακόμα σεισμό, μεγέθους 7,1 της κλίμακας Richter.
Οι οικονομικές απώλειες ανήλθαν σε US \$ 16 δις, εκ των οποίων περίπου US \$ 13 δις ήταν ασφαλισμένες, ποσό αρκετά μεγάλο σε σύγκριση με το συνολικό ποσό απωλειών και αυτό διότι ο σεισμός στην ίδια περιοχή έξι (6) μήνες νωρίτερα ενεργοποίησε την ασφαλιστική συνείδηση των κατοίκων της.
- **Σεισμός στις 11 Μαρτίου 2011 στην Τογoku της Ιαπωνίας** μεγέθους 9,0 βαθμών της κλίμακας Richter, που προκάλεσε ισχυρότατο τσουνάμι με σοβαρές ζημιές σε τμήματα του εργοστασίου πυρηνικής ενέργειας Φουκοσίμα.
Οι οικονομικές απώλειες από τον συγκεκριμένο σεισμό και το τσουνάμι, χωρίς τις συνέπειες από το πυρηνικό ατύχημα, ανήλθαν σε US \$ 210 δις με τις ασφαλισμένες ζημιές να ανέρχονται σε US \$ 40 δις.
- **Ακραίες βροχοπτώσεις** με ισχυρές πλημμύρες που άρχισαν την άνοιξη και σταμάτησαν το φθινόπωρο του 2011 **στην Ταϊλάνδη.**
Οι οικονομικές απώλειες από τα καιρικά αυτά φαινόμενα ανήλθαν σε **δεκάδες δισεκατομμύρια δολάρια,** με τις ασφαλισμένες απώλειες να αποτελούν μικρό ποσοστό του συνόλου και να αφορούν κυρίως επτά (7) βιομηχανικές περιοχές με ιαπωνικά εργοστάσια παραγωγής εξαρτημάτων σκληρών δίσκων υπολογιστών.
- **Πολλές καταιγίδες και τυφώνες** σχετιζόμενοι με τις μεταβολές του καιρού και πολυάριθμους ανεμοστρόβιλους **στη Βόρεια Αμερική.**
Οι οικονομικές επιπτώσεις από τα καιρικά αυτά φαινόμενα ανήλθαν σε **US \$ 46 δις, εκ των οποίων US \$ 25 δις ήταν ασφαλισμένες,** με το ποσό αυτό ως ποσοστό του συνόλου των ζημιών να είναι αρκετά μεγάλο, διότι οι επανειλημμένοι τυφώνες στην περιοχή είχαν αναγκάσει τους κατοίκους να ασφαλίσουν τις περιουσίες τους για τα καιρικά αυτά καταστροφικά φαινόμενα.
Μάλιστα, οι ασφαλισμένες απώλειες των US \$ 25 δις ήταν δύο (2) φορές υψηλότερες από αυτές που καταγράφηκαν την προηγούμενη χρονιά 2010.

Το έτος 2012 (πηγή Munich Re), οι φυσικές καταστροφές σε όλο τον κόσμο προκάλεσαν απώλειες **US \$ 160 δις, με τις ασφαλισμένες απώλειες να ανέρχονται σε US \$ 65 δις,** με τις μεγαλύτερες απώλειες να καταγράφονται στις ΗΠΑ (67%), στις οποίες, όμως, αναλογεί ασφαλισμένο ποσοστό 90% επί των ασφαλισμένων απωλειών του έτους αυτού.

Τα κυριότερα καταστροφικά συμβάντα του έτους 2012 ήταν ο τυφώνας Sandy στη Β. Αμερική και οι δύο (2) σεισμοί μεγέθους 5,9 και 5,8 που έπληξαν την περιοχή Emilia Romagna της Ιταλίας τον Μάιο του 2012, με συνολικές απώλειες περίπου US \$ 16 δις, από τις οποίες ασφαλισμένες ήταν US \$ 1,6 δις (ποσοστό 10%).

Το έτος 2013 (πηγή Munich Re) προκύπτει ότι οι συνολικές απώλειες από καταστροφικά συμβάντα ανήλθαν στα **US \$ 135 δις, με τις ασφαλισμένες απώλειες να ανέρχονται σε US \$ 35 δις.**

Το 37% των συνολικών ζημιών του έτους 2013 οφείλεται σε πλημμύρες, με πιο σοβαρές τις πλημμύρες στη Γερμανία τον μήνα Ιούνιο, με συνολικές ζημιές US \$ 11,7 δις, από τις οποίες ποσό €2,4 ήταν ασφαλισμένες (ποσοστό 20,51%).

Το έτος 2014 (πηγή Swiss Re) οι συνολικές απώλειες από καταστροφικά γεγονότα ανήλθαν σε **US \$ 106 δις, με τις ασφαλισμένες απώλειες να ανέρχονται σε US \$ 29 δις.**

Το έτος 2015 (πηγή Swiss Re) οι συνολικές απώλειες από καταστροφικά γεγονότα εκτιμήθηκαν σε **US \$ 74 δις με τις ασφαλισμένες να ανέρχονται σε US \$ 23 δις.**

Σημειώνεται ότι το έτος 2015 ήταν το θερμότερο έτος που έχει καταγραφεί από τον Παγκόσμιο Μετεωρολογικό Οργανισμό και οι υψηλές θερμοκρασίες, οι ξηρασίες και η μείωση των τυφώνων στη Βόρεια Αμερική μείωσαν τα μεγάλα καταστροφικά συμβάντα.

Σημειώνεται ότι το ίδιο έτος (Απρίλιος) **σεισμός** μεγέθους 7,8 βαθμών της κλίμακας Richer έπληξε το **Νεπάλ** και τις γειτονικές χώρες, με τις **οικονομικές ζημιές** να ανέρχονται σε **US \$ 6 δις**, εκ των οποίων μόλις **US \$ 160 εκατ.** ήταν ασφαλισμένες (ποσοστό 2,67%), λόγω της χαμηλής ασφαλιστικής διείσδυσης στις χώρες αυτές.

Οι οικονομικές ζημιές του **έτους 2016** ανήλθαν σε US \$ 175 δις, από τις οποίες οι ασφαλισμένες ανέρχονταν σε περίπου US \$ 50 δις.

Οι πιο δαπανηρές ζημιές του έτους αυτού σημειώθηκαν στην Ασία. Δύο (2) σεισμοί στην Ιαπωνία τον μήνα Απρίλιο προκάλεσαν απώλειες US \$ 31 δις, με το ποσοστό των ασφαλισμένων ζημιών να είναι λίγο κάτω από το 20%. Οι καταστροφικές πλημμύρες στην Κίνα τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο είχαν ως αποτέλεσμα συνολικές ζημιές US \$ 20 δις, εκ των οποίων μόνο το 2% ήταν ασφαλισμένες.

Επίσης δημοσιεύτηκαν (πηγή Munich Re) τα στοιχεία των συνολικών οικονομικών επιπτώσεων από την επέλευση καταστροφικών συμβάντων το έτος 2017. Οι συνολικές ζημιές υπολογίζονται σε US \$ 330 δις, εκ των οποίων US \$ 135 δις ήταν ασφαλισμένες (το σημαντικό ποσοστό των ασφαλισμένων απωλειών οφείλεται στο ότι τα μεγαλύτερα συμβάντα συνέβησαν στη Βόρεια Αμερική, όπου η ασφαλιστική διείσδυση είναι αρκετά ανεπτυγμένη).

Το **έτος 2017** θεωρείται η πιο δαπανηρή χρονιά μετά το έτος 2011, όταν και είχαμε τον μεγάλο σεισμό και το τσουνάμι που ακολούθησε στην Ιαπωνία.

Ως κυριότερα ακραία συμβάντα το έτος 2017 είχαμε:

- Στα τέλη Αυγούστου 2017 τον τυφώνα Harvey με τις καταρακτώδεις βροχοπτώσεις, που προκάλεσε συνολικές απώλειες US \$ 85 δις.
- Λίγο αργότερα ο τυφώνας Irma με καταγίδες και θυελλώδεις ανέμους που προκάλεσαν ασφαλισμένες απώλειες περίπου US \$ 32 δις.
- Οι πυρκαγιές στην Καλιφόρνια προκάλεσαν ζημιές US \$ 105 δις, με τις ασφαλισμένες να είναι περίπου US \$ 8 δις.

Για το έτος **2020** η Munich Re εκτιμά τις παγκόσμιες απώλειες από φυσικές καταστροφές στα **US \$ 210 δις**, από τα οποία **US \$ 82 δις** ήταν ασφαλισμένες. Οι συνολικές ζημιές και οι ασφαλισμένες ήταν υψηλότερες το 2020 από ό,τι το 2019 (**US \$ 166 δις** παγκόσμιες απώλειες και **US \$ 57 δις** ασφαλισμένες ζημιές).

Το έτος 2020 οι μεγαλύτερες ζημιές από φυσικές καταστροφές συνέβησαν στις ΗΠΑ, όπου είχαμε συνολικές ζημιές **US \$ 95 δις (2019 US 51 δις)** από τις οποίες **US \$ 67 δις** ήταν ασφαλισμένες (2019 **US \$ 26 δις**) και παρατηρούμε ότι παγκοσμίως, το 2020, το ποσοστό των ασφαλισμένων ζημιών από φυσικές καταστροφές ήταν 39%, με το αντίστοιχο ποσοστό για τις ΗΠΑ να ανέρχεται σε 70% περίπου (πολύ αυξημένη ασφαλιστική συνείδηση).

Η πιο αυξημένου κόστους φυσική καταστροφή το 2020 ήταν οι **σοβαρές πλημμύρες στην Κίνα** από θερινές βροχές, με ζημιές περίπου **US \$ 17 δις**, από τις οποίες **μόνο το 2% ήταν ασφαλισμένες**.

Στις ΗΠΑ, όπου η ασφαλιστική συνείδηση είναι αυξημένη κυρίως λόγω των επανειλημμένων φυσικών καταστροφών, τις μεγαλύτερες ζημιές προκάλεσε ο τυφώνας Laura με απώλειες **US \$ 13 δις**, από τις οποίες οι ασφαλισμένες ανέρχονταν σε **US \$ 10 δις**, ποσοστό 77% περίπου.

Για το επόμενο έτος **2021** η Munich Re εκτιμά τις συνολικές παγκόσμιες απώλειες από φυσικές καταστροφές στο ποσό των **US \$ 280 δις**, με τις **ασφαλισμένες** να ανέρχονται περίπου στα **US \$ 120 δις**.

Η πιο κοστοβόρα φυσική καταστροφή ήταν ο τυφώνας IDA, με συνολικές απώλειες **US \$ 65 δις** με ασφαλισμένες **US \$ 36 δις**.

Στην Ευρώπη, το έτος 2021 η πιο δαπανηρή φυσική καταστροφή ήταν οι πλημμύρες στην Γερμανία με ζημιές ύψους **US \$ 54 δις**.

Για το έτος **2022** η Munich Re εκτιμά τις συνολικές παγκόσμιες απώλειες από τις φυσικές καταστροφές στο ποσό των **US \$ 270 δις**, με τις **ασφαλισμένες ζημιές** να ανέρχονται σε **US \$ 120**

δισ. Ο τυφώνας Ιαν ήταν μακράν η μεγαλύτερη φυσική καταστροφή, με απώλειες US \$ 100 δις, από τις οποίες ποσό US \$ 60 δις ήταν ασφαλισμένες.

Ισχυρές σεισμικές δονήσεις μεγέθους 7,8 και 7,5 βαθμών της κλίμακας Richter έπληξαν και τη γειτονική Τουρκία

Τα σεισμικά αυτά φαινόμενα προκάλεσαν μεγάλο αριθμό θανάτων και ανυπολόγιστες υλικές ζημιές. Περίπου 35.000 νεκροί έως την ημέρα που σταμάτησαν οι έρευνες διάσωσης, με τους ειδικούς να πιθανολογούν ότι οι νεκροί, ως σύνολο, θα υπερδιπλασιαστούν τελικά.

Ως προς το ύψος των υλικών ζημιών δεν υπάρχουν ακόμη αξιόπιστες εκτιμήσεις. Η Τουρκική Συνομοσπονδία Επιχειρήσεων (Turkonfed) το κόστος για την οικονομία της Τουρκίας το υπολογίζει σε 84 δις δολάρια (περίπου το 10% του ΑΕΠ), από τα οποία 70,8 δις αφορούν κτήρια κατοικιών, 10,4 δις Εθνικό εισόδημα και 2,8 δις απώλειες σε εργατικό δυναμικό.

Υπάρχει διάχυτος ο φόβος ότι οι παραπάνω αναφερόμενες ζημιές είναι πολύ υποτιμημένες. Στοιχεία για το ύψος των ασφαλισμένων ζημιών περιουσιών δεν έχουν γνωστοποιηθεί ή πιθανολογηθεί, μέχρι τώρα κάποιες εκτιμήσεις.

Στοιχεία για την Ελλάδα

Για τον ελληνικό χώρο δεν υπάρχουν δημοσιευμένα στοιχεία ως προς το σύνολο των οικονομικών ζημιών από επιπτώσεις καταστροφικών συμβάντων (από φυσικά και καιρικά φαινόμενα).

Υπάρχουν δημοσιευμένα, κυρίως από την Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος, αποσπασματικά μόνο στοιχεία για συγκεκριμένα συμβάντα για το πλήθος των ασφαλισμένων ζημιών και το εκτιμώμενο ποσό συνολικών αποζημιώσεών τους. Σε κάθε περίπτωση το πρόβλημα των ανασφάλιστων περιουσιών είναι όχι μόνο διαχρονικό, αλλά και έχει σημαντικά επιδεινωθεί στα χρόνια της οικονομικής χρήσης 2010 – 2016.

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται τα συνολικά ασφάλιστρα των ασφαλίσεων ζημιών τα τελευταία δεκαέξι (16) έτη:

Έτος	Ασφάλιστρα (ποσά σε εκατ. €)	Ποσοστιαία μεταβολή σε τρέχουσες τιμές
2007	2.602,10	8,3 %
2008	2.716,40	4,4 %
2009	2.938,70	8,2 %
2010	3.014,30	2,6 %
2011	2.818,10	- 6,5 %
2012	2.471,10	- 12,3 %
2013	2.331,10	- 5,7 %
2014	2.085,30	- 10,5 %
2015	1.923,60	- 7,4 %
2016	1.975,80	- 5,2%
2017	2.093,90	3,1%
2018	2.174,80	3,9%
2019	2.244,60	3,2%
2020	2.105,91	+0,4%
2021	2.263,46	+5,7%
2022	2.410,52	+6,1%

Όσον αφορά τα καταγεγραμμένα κύρια καταστροφικά συμβάντα από φυσικά και καιρικά φαινόμενα στον ελληνικό χώρο τα τελευταία χρόνια, σε ύψος ζημιών, σημειώνουμε τα ακόλουθα:

Την 7^η Σεπτεμβρίου 1999 είχαμε τον μεγάλο σε επιπτώσεις **σεισμό** στην περιοχή της Αττικής, κατά τον οποίο όσον αφορά στα πάσης χρήσεως κτήρια, καταγράφηκε το ακόλουθο πλήθος ζημιών:

- Κατέρρευσαν 110
- Κρίθηκαν κατεδαφιστέα 5.222
- Κρίθηκαν επισκευάσιμα 38.165

Σύνολο 43.497

Στις ασφαλιστικές εταιρείες δηλώθηκαν σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΑΕΕ συνολικά:

- Πλήθος ζημιών 9.480 (κτηρίων και περιεχόμενου αυτών)
- Ποσό απαιτήσεων 110.934.694,00 €

Ασφαλή στοιχεία για το πλήθος των ζημιών που αφορούν μόνον κατοικίες, τόσο ως προς τον αριθμό των συνολικών ζημιών, όσο και ως προς τον αριθμό δηλώσεων ζημιών στις ασφαλιστικές εταιρείες, δεν έχουν δημοσιευθεί.

Με βάση τα στοιχεία που δημοσιοποιούνται περιοδικά για τον σεισμό του 1999 στην περιοχή Αττικής και τις επιπτώσεις του ως προς τις υλικές ζημιές, εκτιμάται ότι **το ποσοστό των ασφαλισμένων κατοικιών δεν ξεπερνούσε το 15% με 20% του συνόλου των κατοικιών.**

Σημειώνουμε ότι στο ποσοστό αυτό **περιλαμβάνονται και οι κατοικίες που είχαν αγορασθεί με τραπεζικά δάνεια**, οι οποίες ασφαλιζονταν υποχρεωτικά και για τον κίνδυνο σεισμού.

Το ποσοστό αυτό για την ευρύτερη περιοχή της Νήσου **Κεφαλονιάς** κατά τον **σεισμό** του Ιανουαρίου 2014 (με πλήθος δηλωθεισών και καλυπτομένων ασφαλιστικά ζημιών σε κατοικίες 335) ήταν πολύ **κατώτερο του 15%.**

Αντίστοιχο ποσοστό προκύπτει και για την ευρύτερη περιοχή της Νήσου **Λευκάδας** από τον **σεισμό** του Νοεμβρίου 2015, με πλήθος δηλωθεισών ζημιών κατοικιών 117.

Στους σεισμούς που ακολούθησαν στις νήσους **Λέσβο και Κω**, το ποσοστό των ασφαλισμένων κατοικιών υπολογίζεται σημαντικά **μικρότερο του 10%.**

Για την **πλημμύρα της 15.11.2017 στη Μάνδρα** και τις λοιπές περιοχές της Δυτικής Αττικής ως προς το πλήθος των ζημιών που προκλήθηκαν, από την Περιφέρεια Αττικής δόθηκαν τα ακόλουθα στοιχεία:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΖΗΜΙΩΝ

ΠΛΗΘΟΣ ΔΗΛΩΘΕΙΣΩΝ ΖΗΜΙΩΝ

- Βιομηχανικοί & εμπορικοί χώροι 575
- Κατοικίες 1.523

Από την Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος δόθηκε η **πρώτη εκτίμηση των αποζημιώσεων**, που υπολογίζονται ότι θα καταβληθούν στις ασφαλισμένες περιουσίες, οι οποίες ανέρχονται:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΖΗΜΙΑΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΖΗΜΙΩΝ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ
Βιομηχανικοί & εμπορικοί χώροι	99	10.941.504 €
Κατοικίες	78	710.963 €
ΣΥΝΟΛΟ	177	11.652.467 €

Τα ποσοστά των ασφαλισμένων περιουσιών έναντι του συνόλου των ζημιωθεισών περιουσιών από το συμβάν της πλημμύρας της 15/11/2017 έχουν ως ακολούθως:

- Βιομηχανικοί & εμπορικοί χώροι 17,23%
- Κατοικίες 5,12%

Για τις ζημιές από **πυρκαγιές στην Αττική την 23 Ιουλίου 2018** είχαμε συνολικά:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΖΗΜΙΑΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΖΗΜΙΩΝ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ
Βιομηχανικοί & εμπορικοί χώροι	30	2.220.700,00€
Κατοικίες	805	32.259.518,00€
ΣΥΝΟΛΟ	835	34.480.218,00 €

Με ποσοστό ασφαλισμένων περιουσιών κατοικιών έναντι των ζημιωθεισών **κατώτερο του 15%.**

Για τις ζημιές από τη **σεισμική ακολουθία στην Αττική τη 19η Ιουλίου 2019** είχαμε συνολικά:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΖΗΜΙΑΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΖΗΜΙΩΝ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΖΗΜΙΑΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΑΛΛΑΓΗ
Βιομηχανικοί κίνδυνοι	50	1.912.242,00€	978.863,00€
Εμπορικοί κίνδυνοι	333	3.584.227,00€	879.377,00€
Κατοικίες	2.871	11.441.511,00€	6.046.623,00€
ΣΥΝΟΛΟ	3.254	16.937.980,00 €	7.904.863,00 €

Με ποσοστό ασφαλιζόμενων κατοικιών έναντι των πράγματι ζημιωθεισών **κατώτερο του 15%.**

Για τις ζημιές από τα ακραία καιρικά φαινόμενα (κυκλώνας Ιανός) την 18-19 Σεπτεμβρίου 2020 είχαμε:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΖΗΜΙΑΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΖΗΜΙΩΝ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΖΗΜΙΑΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ
Βιομηχανικοί – Εμπορικοί και λοιποί τεχνικοί	867	23.985.106,00€	21.388.667,00€
Κατοικίες	533	2.468.258,00€	2.231.665,00€
ΣΥΝΟΛΟ	1400	26.453.364,00 €	23.620.332,00 €

Με ποσοστό των ασφαλιζομένων κατοικιών έναντι των πράγματι ζημιωθεισών να μην υπερβαίνει το 5%.

Για τις ζημιές από τη σεισμική ακολουθία στην Κρήτη 27-30 Σεπτεμβρίου 2021 είχαμε συνολικά:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΖΗΜΙΑΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΖΗΜΙΩΝ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΖΗΜΙΑΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ
Βιομηχανικοί – Εμπορικοί και λοιποί κίνδυνοι εκτός κατοικιών	69	3.445.526,00€	2.179.266,00€
Κατοικίες	143	1.476.206,00€	1.185.523,00€
ΣΥΝΟΛΟ	212	4.921.732,00 €	3.364.789,00 €

Με το ποσοστό των ασφαλισμένων κατοικιών έναντι των πράγματι ζημιωθεισών να είναι κατώτερο του 1%!

Για τις ζημιές από δασικές πυρκαγιές στην Ελλάδα 27 Ιουλίου – 23 Αυγούστου 2021 είχαμε συνολικά:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΖΗΜΙΑΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΖΗΜΙΩΝ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΖΗΜΙΑΣ
Βιομηχανικοί – Εμπορικοί – Τεχνικοί και λοιποί κίνδυνοι εκτός κατοικιών	144	18.756.706,00€
Κατοικίες	598	19.506.877,00€
ΣΥΝΟΛΟ	742	38.263.583,00 €

Με το ποσοστό των ασφαλιζομένων κατοικιών έναντι των πράγματι ζημιωθεισών να κυμαίνεται, λόγω της ιδιαιτερότητας των περιοχών που επλήγησαν, στο αυξημένο ποσοστό **περί το 20%**.

Σημειώνουμε ότι όλα τα παραπάνω στοιχεία (κατηγορίες, ποσότητες, αξίες των αναφερομένων ζημιών) προκύπτουν από τα δημοσιευμένα στοιχεία της ΕΑΕΕ.

4. Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΠΕΛΕΥΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΠΟ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Όπως προαναφέρθηκε, το έτος 2011 παρατηρήθηκαν τα σοβαρότερα καταστροφικά φυσικά συμβάντα, με το μεγαλύτερο κόστος που έχει καταγραφεί ποτέ. Ακολουθεί το έτος 2017, στο οποίο επίσης έχουν καταγραφεί πολύ σοβαρά καταστροφικά συμβάντα, με συνολικό κόστος λίγο μικρότερο του έτους 2011.

Για την αιτία επέλευσης των γεγονότων αυτών και το οικονομικό μέγεθος των επιπτώσεών τους σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν και κυρίως διαδραματίζουν:

- Η παγκόσμια άνοδος της θερμοκρασίας.
- Η μεγαλύτερη συγκέντρωση αξιών και ανθρώπων σε πιθανά επικίνδυνες περιοχές.
- Η αποδάσωση εκτεταμένων περιοχών, κυρίως κοντά σε αστικές και πυκνοδομημένες περιοχές.
- Η επέκταση της χωρικής ανάπτυξης με ασχεδιάστες κατασκευές, επιρρεπείς στις καταστροφές.
- Η συχνή εκδήλωση γεωφυσικών και υδρομετεωρολογικών επικίνδυνων συμβάντων, συνδυαζομένων με καταστάσεις υπερεκμετάλλευσης και υποβάθμισης της γης.
- Οι αλληλοεπιδράσεις διαφόρων φυσικών φαινομένων.

- Οι λανθασμένες ενέργειες του ανθρώπου στο φυσικό περιβάλλον και η εγκατάστασή του για κατοίκηση ή επαγγελματική απασχόληση σε περιοχές υψηλού κινδύνου εκδήλωσης καιρικών φαινομένων.

Μπορούμε, όμως, ως κράτη, κοινωνίες και άτομα, εκτός των μέτρων που οφείλουμε να λάβουμε για τη μείωση τόσο της συχνής εμφάνισης, όσο και της μεγάλης έντασης καταστροφικών φυσικών φαινομένων, **να αντιδράσουμε προληπτικά και έναντι των επιπτώσεων από την επέλευση καταστροφικών γεγονότων.**

Σε επίκαιρο κείμενο από το *Topics GEO* της Munich Re υπάρχουν αναφορές για το πώς οι κοινωνίες και τα κράτη μπορούν να γίνουν πιο ανθεκτικά απέναντι στις φυσικές καταστροφές.

Σύμφωνα με το κείμενο αυτό, ακόμα και η καλύτερη διαχείριση των κινδύνων δεν μπορεί να εμποδίσει πραγματικά τα σημαντικά ζημιογόνα συμβάντα και η ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στη διαχείριση των ιδίων των καταστροφών.

Η **ανθεκτικότητα** και η **ασφαλιστική κάλυψη** έναντι των φυσικών κινδύνων είναι σημαντικό συστατικό της δράσης αυτής.

Σε τυφώνες, πλημμύρες, σεισμούς, οι άνθρωποι είναι ανίσχυροι να αντιδράσουν όταν η φύση κτυπήσει με μεγάλη ένταση. Ωστόσο, το πόσο καταστροφικά μπορούν να γίνουν αυτά τα συμβάντα δεν είναι καθόλου θέμα τύχης.

Ασφαλή κτήρια και υποδομές και καλά συντονισμένες υπηρεσίες βοήθειας και αρωγής μπορούν να εξασφαλίσουν όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους να βγουν μέσα από μία καταστροφή αλώβητοι και να ανακάμψουν γρήγορα από τις συνέπειές της.

Ωστόσο, εάν ένα ακραίο φυσικό και καιρικό φαινόμενο πλήξει ανθρώπους ή κοινωνίες που είναι πλημμελώς προετοιμασμένοι και ευάλωτοι, οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις είναι αναπόφευκτες.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της **Αϊτής**, η οποία βρισκόταν έπειτα από ισχυρό τυφώνα και πλημμύρες σε οικονομική παράλυση και η επέλευση ενός δεύτερου ισχυρού τυφώνα και πλημμυρών την κατέταξε στις πτωχευμένες χώρες.

Στον αντίποδα αυτού του παραδείγματος βρίσκεται αυτό της **Νέας Ζηλανδίας**, που μετά από δύο (2) διαδοχικούς, σε σύντομο χρονικό διάστημα, μεγάλους και καταστροφικούς σεισμούς, η ζωή επανήλθε πολύ γρήγορα σε φυσιολογικούς ρυθμούς, έπειτα από πρωτοβουλίες που λήφθηκαν ιδιαίτερα μετά τον πρώτο σεισμό.

Σύμφωνα με το ίδιο κείμενο (από το *Topics CEO* της Munich Re) η ανθεκτικότητα αναφέρεται στην ικανότητα των ατόμων, των κοινωνιών ή των κοινωνικοποιημένων οικονομικών συστημάτων να αντιμετωπίσουν τις ξαφνικές επιπτώσεις από μία κρίση ή μία καταστροφή και να αποκαταστήσουν το συντομότερο δυνατόν τις λειτουργίες τους.

Θα ήταν κοντόφθαλμο να δούμε την **ανθεκτικότητα** (η οποία χαρακτηρίζεται από την αντίσταση και την ευελιξία και αποσκοπεί στη γρήγορη επιστροφή στην κανονική ζωή), απλά ως ένα σύστημα αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, επειδή το κρίσιμο κριτήριο για τα ανθεκτικά συστήματα θεωρείται από κάποιους το αν είναι σε θέση να αποκαταστήσουν όλες τις βασικές λειτουργίες, το συντομότερο δυνατόν.

Τα συστήματα ανθεκτικότητας θα πρέπει να ρυθμιστούν σωστά για την καταπολέμηση των ακραίων φαινομένων μέσω κατάλληλων μέτρων (**Προετοιμασία**), για να εξασφαλισθεί ότι η απώλεια καταρχάς δεν θα συμβεί (**Αποτροπή**).

Εάν, παρόλα αυτά, συμβεί, τότε τα προστατευτικά μέτρα που καθορίζονται εκ των προτέρων πρέπει να λειτουργούν σωστά, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι συνέπειες (**Προστασία**).

Η επόμενη φάση (**Ανταπόκριση**) σχετίζεται με την ευελιξία του συστήματος, που εξαρτάται από την έγκαιρη, άρτια, οργανωμένη και αποτελεσματική βοήθεια έκτακτης ανάγκης.

Μόλις ο κίνδυνος περάσει, μπορεί να ξεκινήσει η φάση της ανοικοδόμησης (**Ανάκαμψη**).

Επομένως, η ανθεκτικότητα δεν είναι μία στατική κατάσταση. Κύρια χαρακτηριστικά των συστημάτων αυτών είναι η προσαρμοστικότητα, η ευελιξία και η διαρκής εξέλιξη.

Όλο και περισσότερες χώρες εντείνουν τις προσπάθειές τους για την επίτευξη μεγαλύτερης ανθεκτικότητας απέναντι στα καταστροφικά συμβάντα, καθώς συνειδητοποιούν ότι, λόγω της ποικιλομορφίας, της πολυπλοκότητας και της αστάθειας των σύγχρονων κινδύνων, δεν μπορούν πάντα να εγγυηθούν την ασφάλεια του πληθυσμού τους.

Μετά από μία καταστροφή, οι προσπάθειες επικεντρώνονται στο να αντιμετωπισθούν οι συνέπειες.

Αυτό πάντα, όπως προκύπτει από το προαναφερθέν κείμενο, περιλαμβάνει τόσο την ανθρωπιστική βοήθεια, όσο και τη χρηματοδότηση.

Για την αντιμετώπιση των συνεπειών στη φάση της **Ανάκαμψης** σημαντικός θεωρείται και ο ρόλος της ιδιωτικής ασφάλισης.

Γενικά μιλώντας, **η επαρκής ασφαλιστική προστασία μπορεί να μετριάσει τις επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών με δύο τρόπους:**

Πρώτον, αυτό που παρακινεί τους ασφαλιζόμενους να λάβουν προληπτικά μέτρα είναι για να εξοικονομήσουν χρήματα από τα ασφάλιστρα. Οι ασφαλιστές ορίζουν ένα τίμημα, για να είναι ο κίνδυνος ασφαλισμένος. Με την εφαρμογή μέτρων για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου, μειώνουν το τίμημα αυτό.

Δεύτερον, οι αποζημιώσεις μετά τις καταστροφές παρέχουν άμεση οικονομική ανακούφιση, ώστε η ανοικοδόμηση των εργοστασίων, για παράδειγμα, να γίνει χωρίς καθυστέρηση. Πρόσφατες μελέτες δείχνουν ότι μεταξύ δύο (2) χωρών με το ίδιο κατά κεφαλήν εισόδημα, **η χώρα με την υψηλότερη ασφαλιστική κάλυψη θα είναι πιο ανθεκτική στις φυσικές καταστροφές.**

Στις αναπτυσσόμενες και αναδυόμενες χώρες, η συντριπτική πλειοψηφία των ζημιών από φυσικές καταστροφές δεν είναι ασφαλισμένες. Το χάσμα μεταξύ ασφαλισμένων και ανασφάλιστων ζημιών εκεί είναι πολύ μεγαλύτερο σε σχέση με τις βιομηχανικές χώρες. Μεταξύ 1980 και 2016 (που υπάρχουν καταγεγραμμένα στοιχεία), οι αναπτυσσόμενες και αναδυόμενες χώρες αντιπροσώπευαν το 10% των παγκόσμιων ανασφάλιστων ζημιών, αλλά μόλις το 1% των ασφαλισμένων ζημιών.

Σύμφωνα με τον **Pavel Huerta**, Expert Property Specialty Underwriting, της Ασφαλιστικής και Αντασφαλιστικής Εταιρείας Swiss Re, που ασχολήθηκε με τις επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών και στην Ελλάδα:

Το χάσμα ανάμεσα στις οικονομικές και ασφαλισμένες ζημιές, το επονομαζόμενο από τον ασφαλιστικό κλάδο «ΚΕΝΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ», είναι μία πολύ μεγάλη απειλή σε έναν κόσμο όπου οι ζημιές από φυσικές καταστροφές αυξάνονται τόσο σε συχνότητα, όσο και σε σοβαρότητα. Στο διάστημα από το 1970 μέχρι το 2015, οι συνολικές οικονομικές ζημιές από φυσικές καταστροφές υπεροκταπλασιάστηκαν. Η κλιματική αλλαγή ευθύνεται μερικώς για την αυξανόμενη ένταση των καταστροφών αυτών, όμως, ο συνδυασμός της συνεχιζόμενης οικονομικής ανάπτυξης, της αύξησης του πληθυσμού της γης και της υψηλότερης συγκέντρωσης περιουσιακών στοιχείων οδηγεί σε περισσότερες ανθρώπινες απώλειες και μεγαλύτερες οικονομικές ζημιές από τέτοια συμβάντα. Την ίδια στιγμή, την δεκαετία 2007 - 2017, το 70% των σχετικών ζημιών, αξίας \$1,3 τρις, ήταν ανασφάλιστο. Συχνά, τις ζημιές αυτές καλούνται να πληρώσουν οι κυβερνήσεις και οι πολίτες των χωρών που υπόκεινται σε τέτοιες καταστροφές και να αναλάβουν την ανοικοδόμηση χωρίς ουσιαστική βοήθεια από τον ασφαλιστικό κλάδο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το κενό προστασίας, το οποίο αυξάνεται σταθερά τα τελευταία χρόνια, δεν είναι ένα πρόβλημα που αφορά αποκλειστικά τις αναπτυσσόμενες οικονομίες. Για παράδειγμα παρατηρούμε τεράστιο κενό στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, αλλά και στη Ευρώπη. Το ΗΒ και η Γαλλία είναι οι μοναδικές χώρες που έχουν σημαντικά υψηλά επίπεδα κάλυψης. Παρατηρούμε το κενό προστασίας σε πολλαπλά τμήματα της κοινωνίας στις περισσότερες χώρες: δημόσια περιουσία, χρηματοδοτικοί πόροι αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών, ανασφάλιστη ιδιωτική περιουσία και βιοπορισμός. Όλα αυτά τα τμήματα απαιτούν συγκεκριμένες ασφαλιστικές λύσεις και πολιτικές.

Το 2015, η Standard & Poor's υπολόγισε ότι ο αντίκτυπος ενός τέτοιου καταστροφικού συμβάντος στη χώρα μας θα προκαλούσε μία πτώση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της τάξης του 1% και αύξηση του δημόσιου χρέους κατά σχεδόν 6%.

Ο Οίκος επίσης ανέφερε ότι κάτι τέτοιο θα προκαλούσε πτώση στην αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδος.

Γιατί όμως η Ελλάδα, όπως και πολλές άλλες χώρες, έχει τόσο μεγάλο κενό στην ασφάλιση;

Τις αιτίες θα τις αναζητούσαμε σε έξι βασικούς παράγοντες:

Πρώτον, μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού **δεν γνωρίζει** τους κινδύνους φυσικών καταστροφών τους οποίους αντιμετωπίζει ούτε τις στατιστικές πιθανότητες να πληγεί από μία φυσική καταστροφή κάποια στιγμή στη ζωή του. Όπως οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουμε από την κλιματική αλλαγή, το ενδεχόμενο ενός καταστροφικού σεισμού ή μίας καταστροφικής καταιγίδας αποτελούν

δυσάρεστες προοπτικές και έτσι, ενδεχομένως υποσυνείδητα, πολλοί επιλέγουν να μην ασχολούνται με το θέμα.

Αυτό οδηγεί στο **δεύτερο πρόβλημα**: πολλοί άνθρωποι **δεν κατανοούν** τα διαθέσιμα ασφαλιστικά προϊόντα. Εντυπωσιακά μεγάλο ποσοστό ασφαλισμένων δεν κατανοεί πραγματικά τις καλύψεις των συμβολαίων τους. Αυτό αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο του κενού προστασίας: ασφαλισμένοι πιστεύουν ότι το προϊόν που έχουν αγοράσει καλύπτει επαρκώς τις ανάγκες τους σε προστασία, συχνά όμως σφάλουν και γνωρίζουν την απογοήτευση, όταν έρθει η στιγμή να υποβάλουν μία απαίτηση.

Ο κλάδος της ιδιωτικής ασφάλισης θα πρέπει να προσπαθήσει περισσότερο, ώστε να συντάσσει σαφέστερες συμβάσεις και να επικοινωνεί με τους πελάτες και υποψήφιους αγοραστές αναφορικά με τις λεπτομέρειες και τις καλύψεις των συμβολαίων.

Το **τρίτο πρόβλημα** είναι ένα ζήτημα που ο κλάδος της ιδιωτικής ασφάλισης πρέπει να αντιμετωπίσει κατά μέτωπο. Δυστυχώς, υπάρχει μεγάλος αριθμός υποψήφιων πελατών που **δεν εμπιστεύονται** τις ασφαλιστικές εταιρείες και μάλιστα τις εμπιστεύονται λιγότερο από ό,τι εμπιστεύονται την κυβέρνηση ή τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης. Πρέπει ο κλάδος να καταπολεμήσει τις φήμες που θέλουν τις ασφαλιστικές εταιρείες να μην πληρώνουν αποζημιώσεις, όταν οι απαιτήσεις είναι δικαιολογημένες, και να δουλέψει ώστε ο κόσμος να νιώθει ότι μπορεί να έχει εμπιστοσύνη, ότι θα ενεργήσουν ως πιστοί συνεργάτες.

Το **τέταρτο εμπόδιο** είναι η **άγνοια** του κόσμου για τις πραγματικές οικονομικές δυνατότητες του κράτους να ανταποκριθεί οικονομικά στην κάλυψη των ζημιών από μια τεράστια καταστροφή (π.χ. Σεισμός Αθήνας). Μάλιστα, η ανταπόκριση του κράτους σε μικρότερης κλίμακας καταστροφές δημιουργεί πολλές φορές την ψευδαίσθηση, ότι οι δυνατότητες του κράτους είναι απεριόριστες και ο κόσμος ενδέχεται να μην αντιλαμβάνεται ότι υπάρχουν οικονομικοί περιορισμοί

Στην περίπτωση αυτή, είναι προφανές ότι ο πληθυσμός δεν έχει κίνητρο να επενδύσει σε ασφάλιση, εάν πιστεύει ότι η κυβέρνησή του θα καλύψει τη ζημία.

Ένα **πέμπτο πρόβλημα** είναι το αυξανόμενο ποσοστό πελατών που **βρίσκει την όλη διαδικασία αγοράς ασφαλιστικών προϊόντων πολύ κουραστική**.

Σε έναν κόσμο που όλοι, και ιδίως η γενιά των Millennials, έχουν συνηθίσει να αγοράζουν τα πάντα on line και με την άνεση τους, εξακολουθεί η ιδιωτική ασφάλιση να είναι σχετικά παραδοσιακός κλάδος.

Τα ασφαλιστικά προϊόντα είναι εκ φύσεως πιο πολύπλοκα προϊόντα από τα προϊόντα του λιανεμπορίου, αλλά πρέπει να υιοθετηθούν νέες τεχνολογικές δυνατότητες, για να ενημερωθούν και να προσεγγισθούν οι υποψήφιοι πελάτες μας.

Έχει ξεκινήσει, βέβαια, η διαδικασία της ενσωμάτωσης ψηφιακών μεθόδων στην αγορά ολοένα και περισσότερων συμβολαίων και πρόκειται να αρχίσει η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της αγοράς μέσω κινητού τηλεφώνου, που είναι ιδιαίτερης σημασίας στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Πρέπει, όμως, να ενταθεί η προσπάθεια σε αυτήν την κατεύθυνση.

Τέλος, πολλοί είναι αυτοί που **θεωρούν ακριβά τα ασφαλιστικά προϊόντα**. Πολλοί άνθρωποι θεωρούν ότι η ασφάλιση των καταστροφικών κινδύνων είναι ακριβή, και γι' αυτό, εν μέρει, φταίει το μήνυμα που στέλνει η αγορά.

Δεν γνωστοποιείται επαρκώς η σχέση τιμής προς αξία: οι καταναλωτές δεν αντιλαμβάνονται την αξία, αντιλαμβάνονται μόνο την τιμή και συνεπώς θεωρούν πάντα ότι το προϊόν είναι ακριβό. Και πάλι, αυτό αφορά στα εμπόδια που ανέφερα παραπάνω, εάν οι άνθρωποι δεν γνωρίζουν επαρκώς τον κίνδυνο που διατρέχουν ή δεν εμπιστεύονται τον ασφαλιστικό κλάδο, δεν μπορούν να εκτιμήσουν την αξία των ασφαλιστικών προϊόντων.

5. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΛΗΦΘΕΙ ΑΠΟ ΚΡΑΤΗ, ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ, ΕΝΩΣΕΙΣ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, Κ.ΛΠ. ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΖΗΜΙΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

A) Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

- i. Με την απόφαση αριθμού 1313/2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2013 (με έναρξη εφαρμογής την 1.1.2014), περί

μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θεσπίζεται μία αρκετά ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τη διαχείριση των καταστροφών.

Κατά το σκεπτικό της απόφασης, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα οφείλει να προάγει την αλληλεγγύη και θα πρέπει να υποστηρίζει, να συμπληρώνει και να διευκολύνει τον συντονισμό των δράσεων των κρατών μελών στον τομέα της πολιτικής προστασίας, προκειμένου να ενισχύεται η αποτελεσματικότητα των συστημάτων πρόληψης, ετοιμότητας και αντιμετώπισης των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών.

Στο περιεχόμενο (38 άρθρα) της παραπάνω απόφασης αναφέρεται η χρηματοδότηση του εν λόγω μηχανισμού πολιτικής προστασίας («μηχανισμός της ένωσης») και προβλέπονται οι επιλέξιμες δράσεις στους τομείς πρόληψης, ετοιμότητας και αντιμετώπισης των καταστροφών.

ii. **Την Τετάρτη 5 Φεβρουαρίου 2014 στο Στρασβούργο εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κείμενο – ψήφισμα με θέμα «Ασφάλιση έναντι φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών».**

Στο συγκεκριμένο κείμενο – ψήφισμα:

- Στην εισαγωγή του αναφέρονται τα επί μέρους στοιχεία που έλαβε υπόψη το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για να προχωρήσει στη συνέχεια, στις παραγράφους Α έως Ι, στις διαπιστώσεις, όσον αφορά στο βαθμό διείδυσης των ασφαλιστικών καλύψεων στα κράτη μέλη και στις διαφορές που παρατηρούνται από χώρα σε χώρα, σε συνδυασμό με τα γεωγραφικά και κλιματολογικά δεδομένα και τα είδη των κινδύνων με τα οποία έρχονται αντιμέτωπα τα κράτη μέλη.
- Αναγνωρίζεται ότι δεν μπορεί να υπάρξει ένα ενιαίο υποχρεωτικό πλαίσιο ασφάλισης φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Ως προς την **πρόληψη** και **ενημέρωση** τονίζεται η ανάγκη της ευαισθητοποίησης των πολιτών, οι οποίοι θα πρέπει να αναλάβουν το μέρος της ευθύνης που τους αναλογεί, προκειμένου να προστατεύσουν τις περιουσίες τους και να μη θεωρούν δεδομένη την κρατική στήριξη.
- Σημαντική θεωρείται στο κείμενο – ψήφισμα η βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών και στατιστικών δεδομένων και η συνεργασία μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (ασφαλιστικές).
- **Για την «αγορά ασφαλίσεων» αναφέρει μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα:**

Στο σημείο 9: Υπογραμμίζει ότι η ΕΕ δεν πρέπει να θεσπίζει αλληλοκαλυπτόμενους και αντικρουόμενους κανόνες περί ευθύνης και επισημαίνει ότι στην πλειονότητα των κρατών μελών υφίστανται κάποιας μορφής ασφαλιστικά συστήματα για πλημμύρες και άλλες φυσικές καταστροφές. **Επισημαίνει ότι το σύστημα μπορεί να συμπληρωθεί με κρατικά κεφάλαια για αποζημίωση εκείνων των περιουσιακών στοιχείων που δεν είναι δυνατόν να ασφαλιστούν ιδιωτικά και ότι κρατικά κεφάλαια μπορεί επίσης να αποζημιώνουν ασφαλιστικές αξιώσεις που υπερβαίνουν τα μέγιστα ποσά ή για κατ' άλλο τρόπο εξαιρετικά βαριές ζημιές. Φρονεί περαιτέρω ότι ένα κράτος μέλος μπορεί να συμμετέχει στην αποζημίωση ζημιών παρέχοντας αντασφάλιση.** Θεωρεί, ωστόσο, ότι τα συστήματα αυτά διαφέρουν από πολλές απόψεις και ότι δεν είναι συνετό ή αναγκαίο να ενοποιηθούν.

Στο σημείο 10: Παρατηρεί ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθμ.2012/ 2002 για την ίδρυση του Ταμείου Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η βάση για την κοινοτική δράση σε περιπτώσεις μεγάλων καταστροφών και ότι ο κανονισμός αναφέρει ρητά ότι: «*Η κοινοτική δράση δεν θα πρέπει να αίρει την ευθύνη τρίτων, οι οποίοι, σύμφωνα με την αρχή του «ο ρυπαίνων πληρώνει», είναι υπεύθυνοι σε πρώτο βαθμό για τη ζημία που προκαλούν, ούτε να αποθαρρύνει τη λήψη προληπτικών μέτρων τόσο σε επίπεδο κράτους μέλους, όσο και κοινοτικό επίπεδο».*

Στο σημείο 12: Υπενθυμίζει ότι οι φυσικές καταστροφές πλήττουν τόσο ιδιωτικά νοικοκυριά, όσο και επιχειρηματικές δραστηριότητες και ενθαρρύνει τις ασφαλιστικές εταιρείες να αναγάγουν την τιμολόγηση βάσει κινδύνου σε κεντρική προσέγγιση στο θέμα της ασφάλισης από φυσικές καταστροφές. **Καλεί τα κράτη μέλη να προτείνουν κίνητρα, ώστε να ενθαρρύνουν τους πολίτες να προστατεύονται και να ασφαλίζουν την περιουσία τους έναντι ζημιών, καθώς και κίνητρα που να ανταποκρίνονται στις ασφαλιστικές ανάγκες από**

πλευράς περιβαλλοντικής ευθύνης, π.χ. για εξορυκτικές επιχειρήσεις ή για επιχειρήσεις στους τομείς του φυσικού αερίου, της χημικής βιομηχανίας ή της πυρηνικής ενέργειας.

Στο σημείο 13: Καλεί τις ασφαλιστικές εταιρείες να διευκρινίσουν τις συμβάσεις για τους καταναλωτές και να παράσχουν πληροφορίες για τις διαθέσιμες επιλογές και τον αντίκτυπό τους στην τιμή κάλυψης, προκειμένου να εξασφαλίζεται η επαρκής δυνατότητα εκλογής των καταναλωτών. Καλεί τις ασφαλιστικές εταιρείες να προσφέρουν σαφείς και κατανοητές πληροφορίες στους πελάτες και τους δυνητικούς πελάτες τους.

Στο σημείο 14: Αναγνωρίζει την ανάγκη των καταναλωτών να κατανοούν τι είδους κάλυψη έχουν και με ποιον τρόπο λειτουργεί σε περίπτωση επέλευσης του κινδύνου. Επισημαίνει ότι είναι αναγκαίο οι καταναλωτές να ενημερώνονται πλήρως σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις όταν αγοράζουν προϊόντα ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών και των προθεσμιών που αφορούν στις διαδικασίες για τη διακοπή συμβολαίου και στην υποβολή καταγγελιών πριν να υπογράψουν κάποια σύμβαση.

Θεωρεί ότι η τιμολόγηση βάσει των κινδύνων θα πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο της διαθεσιμότητας ασφαλιστικής κάλυψης. Πιστεύει ότι η προστασία των καταναλωτών πρέπει να είναι θέμα ενδιαφέροντος για την ΕΕ και τα κράτη μέλη.

Στο σημείο 15: Υπενθυμίζει ότι οι ζημιές βαρύνουν τελικά το κράτος και τις περιφερειακές αρχές, καθώς αναλαμβάνουν σημαντικό μέρος των άμεσων ή έμμεσων δαπανών, είτε οι εν λόγω ζημιές οφείλονται σε φυσικούς είτε σε ανθρωπιστικούς παράγοντες και προτείνει στα κράτη μέλη και στις περιφερειακές αρχές να αναγνωρίσουν τη σημασία της πρόληψης των κινδύνων και να τη μετατρέψουν σε πυλώνα επενδυτικής στρατηγικής, δεδομένου ότι η ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων των καταστροφών είναι αποτελεσματικότερη από την απλή παροχή κάλυψης και την αποκατάσταση των ζημιών αργότερα.

Στο σημείο 16: Υπογραμμίζει τον ηθικό κίνδυνο εάν οι πολίτες θεωρήσουν δεδομένο ότι η κυβέρνησή τους πρόκειται να χρησιμοποιήσει δημόσιους πόρους από τον εθνικό προϋπολογισμό για την κάλυψη των ζημιών τους και επικρίνει για αυτόν τον λόγο δράσεις και μέτρα που ενδέχεται να αποθαρρύνουν τη λήψη μέτρων αυτοπροστασίας από τους πολίτες ή τις κοινότητες. Θεωρεί ότι οι πολίτες πρέπει να αναλαμβάνουν το μερίδιο της ευθύνης που τους αναλογεί και ότι οι αποζημιώσεις δεν θα πρέπει να καλύπτουν όλες τις ζημιές.

Στο σημείο 17: Υπενθυμίζει ότι η ατομική ευθύνη σε αυτόν τον τομέα θα πρέπει να διατηρηθεί και είναι ενήμερο όσον αφορά τις προσπάθειες των κρατών μελών να συνδυάσουν την προώθηση της ατομικής ευθύνης με την παρέμβαση της κυβέρνησης.

Στο σημείο 18: Συμπεραίνει ότι δεν υπάρχει στρέβλωση της αγοράς σε αυτόν τον τομέα ώστε να δικαιολογηθεί η παρέμβαση σε ευρωπαϊκό επίπεδο και δεν πιστεύει ότι θα ήταν δυνατόν να βρεθεί μία ενιαία και αδιαφοροποίητη λύση, όσον αφορά το ζήτημα. Υπενθυμίζει ότι τα εξατομικευμένα προϊόντα ασφάλισης εξαρτώνται από πολλά στοιχεία όπως είναι το είδος των κινδύνων, η πιθανή ποσότητα και ποιότητά τους, η νοοτροπία πρόληψης, η κατάσταση ετοιμότητας και η ικανότητα ανάληψης δράσης και η προσέγγιση των μεμονωμένων κρατών μελών και των περιφερειακών αρχών ως προς την παρακολούθηση των κινδύνων και την προετοιμασία για την αντιμετώπισή τους.

B) Η άποψη των ειδικών μελετητών Christophe Courbage & Walter R. Stahel

(Πηγή: *The Geneva reports, risk & insurance research – extreme events & insurance – 2011 ANNUS HORRIBILIS*)

Η άποψη των δύο αυτών συγγραφέων στο άρθρο τους – μελέτη με θέμα «**Ασφάλιση και ακραία συμβάντα**» είναι διαχρονικά επίκαιρη και βοηθά τον κάθε μελετητή, παρέχοντας σοβαρά δεδομένα.

Στην εισαγωγή του άρθρου, που αποτελεί και την **πρώτη ενότητα**, σημειώνονται τα ακόλουθα:

«Η συζήτηση για τη διαχείριση του καταστροφικού κινδύνου δεν είναι νέα. Το 1985, η L' Encyclopedie des Travaux Publiques ανέφερε: «Οι διάφορες απόπειρες αντιμετώπισης των πλημμυρών έχουν δείξει ότι δεν είναι δυνατόν να αποφευχθεί αυτό το σημαντικό φυσικό φαινόμενο. Θα ήταν πολύ λιγότερο καταστροφικό, αν οι άνθρωποι δεν είχαν κάνει μετατροπές μέσω άκριτων εργασιών.

Εντούτοις, έπρεπε να περιμένουμε μέχρι τα μέσα του 20^{ου} αιώνα, για να δούμε την υλοποίηση προγραμματιών διαχείρισης του καταστροφικού κινδύνου.

Σήμερα, η ανάπτυξη της θεωρίας διαχείρισης κινδύνων, εμπειρικής έρευνας των καταστροφικών κινδύνων και η ολοένα λεπτομερέστερη μοντελοποίηση των κινδύνων μας έχουν δώσει τη δυνατότητα να αναπτύξουμε το γενικότερο πλαίσιο ανάλυσης του θέματος.

Κατά τη διαχείριση ακραίων συμβάντων, ιδιαίτερης προσοχής χρήζουν ορισμένα βασικά σημεία: εκτίμηση και προσδιορισμός του κινδύνου, δραστηριότητες μετριασμού και προσαρμογής και, τέλος, μεταφορά των κινδύνων που δεν μπορούν να εξλειφθούν ή μειωθούν μέσω μηχανισμών διαμερισμού κινδύνων.

Η υλοποίηση των μηχανισμών αυτών δεν είναι απλή υπόθεση, καθώς πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ιστορία, το σύνολο των θεσμικών διευθετήσεων και οι οικονομικοί περιορισμοί της κάθε χώρας.

Καθώς η ασφάλιση έχει εμπειρογνωμοσύνη σε όλους τους τομείς, ο κλάδος της ιδιωτικής ασφάλισης μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην παροχή βοήθειας προς την κοινωνία, για να προσαρμοστεί και να γίνει πιο ανθεκτική στις φυσικές καταστροφές και τα ακραία συμβάντα».

Το κεφάλαιο αυτό, που στόχο έχει να ασχοληθεί με τον ρόλο της ασφάλισης στη διαχείριση κινδύνων συνδεδεμένων με ακραία συμβάντα, αποτελείται από έξι (6) ενότητες.

Η **2^η ενότητα** αναφέρεται στη λειτουργία της ασφάλισης και την έννοια της ασφαλισιμότητας.

Η **3^η ενότητα** εστιάζει στον ρόλο της ασφάλισης, στον προσδιορισμό και την κατανόηση του κινδύνου.

Η **4^η ενότητα** παρουσιάζει τα διάφορα κίνητρα που μπορούν να εφαρμόσουν οι ασφαλιστικές εταιρείες, για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων πρόληψης και μετριασμού.

Η **5^η και η 6^η ενότητες** αναφέρονται στον ρόλο της ασφάλισης στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων μετριασμού και στην ευαισθητοποίηση για τους κινδύνους, αντίστοιχα.

Στην **7^η ενότητα** γίνεται αναφορά στα κεφάλαια που χρειάζονται οι ασφαλιστικές εταιρείες για τη διαχείριση ακραίων συμβάντων.

Στην τελευταία ενότητα δίνονται κάποια καταληκτικά σχόλια.

Από τις ενότητες του άρθρου (ενότητες 2 έως 8) ιδιαίτερη σημασία έχουν οι παρακάτω αναφορές:

Ενότητα 4 - Πρόληψη και μετριασμός

Τα μέτρα μετριασμού είναι προληπτικές ενέργειες που αναλαμβάνονται προτού επέλθει μία καταστροφή. Το αποτέλεσμά τους είναι ότι μειώνουν τις ζημιές, διευρύνουν τη χωρητικότητα του ασφαλιστικού κλάδου και μειώνουν το κόστος της ανασφάλισης. Ωστόσο, πολλοί διστάζουν να επενδύσουν στην πρόληψη, για αρκετούς λόγους. Έχουν συχνά λαθεμένη αντίληψη των κινδύνων που αντιμετωπίζουν. Έχουν κατά νου ένα σχετικά βραχύ χρονικό ορίζοντα για την απόσβεση της επένδυσής τους. Πιστεύουν, επίσης, ότι θα είναι οικονομικά υπεύθυνοι για ένα μικρό μόνο μέρος των ζημιών τους εάν επέλθει καταστροφή –αντίληψη που συχνά είναι αληθής, λόγω της παροχής αποζημιώσεων από τα κράτη σε περίπτωση φυσικών καταστροφών.

Άνθρωποι με χαμηλά εισοδήματα είναι συχνά απρόθυμοι να καταβάλουν το κόστος των μέτρων προστασίας ή μπορεί να μην έχουν καν την οικονομική δυνατότητα.

Τα μέτρα μετριασμού, ωστόσο, όπως για παράδειγμα η πιστή τήρηση του γενικού οικοδομικού κανονισμού, αποτελούν αποτελεσματικό τρόπο μείωσης των συνεπειών ενός καταστροφικού κινδύνου. Στο επίκεντρο του σεισμού της Τουρκίας το 1999, ορισμένα κτήρια παρέμειναν ανέπαφα, ενώ άλλα τριγύρω τους κατέρρευσαν πλήρως, γεγονός που αποδεικνύει ότι η κατάλληλη σχεδίαση και ποιότητα των κτηρίων είναι απολύτως κρίσιμης σημασίας. Αυτός είναι και ο βασικός λόγος που οι σεισμοί στις ανεπτυγμένες χώρες έχουν πολύ λιγότερα θύματα από αυτούς στις αναδυόμενες.

Είναι απολύτως αναγκαίο να εξευρεθούν οι τρόποι να πεισθούν κυβερνήσεις, επιχειρήσεις, αλλά και νοικοκυριά, να υιοθετήσουν οικονομικά μέτρα μείωσης των ζημιών. Ρόλο σε αυτό έχουν τόσο ο δημόσιος, όσο και ο ιδιωτικός τομέας.

Ενότητα 6 - Ευαισθητοποίηση στους κινδύνους

Οι ασφαλιστικές εταιρείες έχουν αναλάβει επίσης την προώθηση και αύξηση της ευαισθητοποίησης για τους κινδύνους. Διαθέτουν αρκετά κανάλια, τα οποία χρησιμοποιούν για να ενημερώσουν το κοινό αναφορικά με τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν. Αρχικά, μπορούν να δημοσιοποιούν τα προϊόντα τους, ώστε να αυξάνεται η ενημέρωση του κόσμου σχετικά με τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν σε περίπτωση ακραίου συμβάντος, ενθαρρύνοντάς τους να αναλογιστούν τη δική τους κάλυψη (ή έλλειψη αυτής). Δεύτερον, οι ασφαλιστικές εταιρείες μπορούν να δραστηριοποιηθούν στην ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για καταναλωτές και παιδιά σχολικής ηλικίας, γύρω από

τους κινδύνους αυτούς και να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση για τις διάφορες διαθέσιμες μορφές κάλυψης.

Ορισμένες από τις δραστηριότητες αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να επεξηγήσουν πώς η χρήση γης και τα κατασκευαστικά πρότυπα μπορούν να μειώσουν την έκθεση σε κίνδυνο. Δραστηριότητες μπορούν επίσης να πραγματοποιηθούν σε συνεργασία με δημόσιους οργανισμούς, ώστε να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση του κοινού.

Έκθεση του ΟΟΣΑ (ΟΟΣΑ, 2011) καταγράφει τον τρόπο με οποίο διάφορες ασφαλιστικές εταιρείες ή τοπικές ενώσεις ασφαλιστικών εταιρειών ενημερώνουν ενεργά το κοινό, μέσω διαφημιστικών εκστρατειών, σχολικών προγραμμάτων και ιστοσελίδων.

Για παράδειγμα, στον απόηχο του σεισμού στο Κόμπε της Ιαπωνίας το 1995, η Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών της Ιαπωνίας προώθησε τη δημόσια κατανόηση των μηχανισμών κινδύνου και ασφάλιση μέσω εκστρατειών, προγραμμάτων δημοτικού σχολείου, φυλλαδίων και διαφήμισης. Ως αποτέλεσμα, εν μέρει των προσπαθειών αυτών, έχει υπάρξει μία αύξηση της διείσδυσης ασφάλισης σεισμού, από 33,5% το 2002 σε 40,3%, το 2006 (ΟΟΣΑ, 2011).

Η ίδια στρατηγική ακολουθήθηκε και στην Τουρκία και προκάλεσε αύξηση της διείσδυσης ασφάλισης σεισμού στην Κωνσταντινούπολη από 15% σε σχεδόν 30% εντός επτά (7) ετών από την υλοποίηση του προγράμματος (ΟΟΣΑ, 2005). Στο ίδιο πνεύμα η State Farm Insurance, σε συνεργασία με τον Καναδικό Ερυθρό Σταυρό και το Weather Network, έχουν αναπτύξει το πρόγραμμα «Expect the Unexpected» (να περιμένετε το αναπάντεχο), με στόχο να είναι τα παιδιά προετοιμασμένα απέναντι στους φυσικούς κινδύνους αλλά και τη γενικότερη ετοιμότητα σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Η State Farm Insurance παρέχει επίσης επιχορηγήσεις σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, οι οποίοι εκπαιδεύουν υποψήφιους αγοραστές κατοικίας σε ζητήματα μείωσης του κινδύνου καταστροφής, ετοιμότητας και ανάκαμψης από καταστροφή.

Αξίζει, επίσης, να αναφερθεί η πρωτοβουλία της Aksigorta, μίας τουρκικής ασφαλιστικής εταιρείας, η οποία δημιούργησε ένα Εκπαιδευτικό Κέντρο Σεισμού και πυρκαγιάς για παιδιά σχολικής ηλικίας, με στόχο την ευαισθητοποίηση σε θέματα κινδύνου και το να μάθουν τα παιδιά πώς να προστατεύονται από τους κινδύνους αυτούς.

Ενότητα 7 - Απαιτούμενα κεφάλαια για την ασφάλιση ακραίων συμβάντων

Ένα από τα βασικά ζητήματα στην ασφάλιση ακραίων συμβάντων είναι να γνωρίζει μία ασφαλιστική εταιρεία το ποσό του κεφαλαίου που χρειάζεται, για να παρέχει προστασία έναντι των συγκεκριμένων συμβάντων.

Οι εταιρείες αντλούν κεφάλαια από την είσπραξη των ασφαλιστρών και από την κεφαλαιοαγορά. Τα κεφάλαια αυτά τοποθετούνται σε διάφορες επενδύσεις, όπως μετοχές, ομόλογα κ.λπ. Διαθέτοντας ίδια κεφάλαια, μία εταιρεία είναι σε θέση όχι μόνο να εγγυηθεί την υπόσχεση να καταβάλλει αποζημιώσεις, αλλά και να μειώσει το κόστος ασφάλισης των πελατών.

Πράγματι, αγοράζοντας λιγότερη αντασφάλιση για την κάλυψη των ζημιών τους, οι ασφαλιστικές εταιρείες μπορούν να μειώσουν την τιμή κάλυψης που προσφέρουν στους πελάτες. Οι εταιρείες διατηρούν ίδια κεφάλαια και για να εγγυηθούν την πληρωμή, σε περίπτωση που οι ζημιές είναι μεγαλύτερες του αναμενόμενου. Τα ίδια κεφάλαια αντλούνται με την έκδοση μετοχών στις κεφαλαιαγορές. Στην περίπτωση αλληλοασφαλιστικών οργανισμών, τα κεφάλαια αυτά μπορούν να αποκτηθούν από πιθανούς λήπτες ασφάλισης ή άλλες πηγές.

Καθώς είναι πιθανά αντιμέτωπες με τεράστιες απώλειες λόγω φυσικών καταστροφών, οι παραδοσιακές ασφαλιστικές εταιρείες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη χρηματοδότηση της κάλυψης αυτής. Το πρόβλημα εγείρεται επειδή ο κίνδυνος φυσικής καταστροφής δεν μπορεί να διαφοροποιηθεί ευρέως σε ένα ασφαλιστικό πλαίσιο, στο οποίο οι ασφαλιστικές εταιρείες παρέχουν κάλυψη εντός πολύ συγκεκριμένων κλάδων. Οι φυσικές καταστροφές τείνουν να συμβαίνουν σε επιλεγμένες περιοχές του πλανήτη και να επηρεάζουν ταυτόχρονα πολλούς ασφαλισμένους, παραβιάζοντας έτσι την παραδοχή της στατιστικής ανεξαρτησίας, που καθιστά εφαρμόσιμο τον νόμο των μεγάλων αριθμών.

Έτσι, οι ασφαλιστικές εταιρείες δεν μπορούν εύκολα να διαχέουν τον κίνδυνο σε ολόκληρο τον κόσμο, ενώ η διεπιδότηση μεταξύ διάφορων κλάδων ασφάλισης δεν είναι εφικτή σε μία ανταγωνιστική αγορά. Για να είναι σε θέση να υποσχεθούν ότι θα αποζημιώσουν πολύ μεγάλες καταστροφικές απώλειες, οι ασφαλιστικές εταιρείες πρέπει να έχουν εξασφαλίσει αντασφάλιση ή να διαθέτουν ίδια κεφάλαια.

Ωστόσο, αν τα απαιτούμενα κεφάλαια είναι μεγαλύτερα, οι ασφαλιστικές εταιρείες πρέπει να αντλήσουν κεφάλαια από άλλες πηγές, αν θέλουν να παρέχουν στους πελάτες τους τα ίδια επίπεδα κάλυψης. Αν το κόστος των κεφαλαίων αυτών είναι υψηλό, το ασφάλιστρο που θα χρεωθεί θα είναι πολύ υψηλότερο.

Τα πρόσφατα χρόνια, έχουν εμφανισθεί νέα μέσα μεταφοράς κινδύνου στις κεφαλαιαγορές, που συμπληρώνουν την παραδοσιακή ασφάλιση και ανασφάλιση.

Ορισμένες κεφαλαιαγορές πλέον διαθέτουν ομόλογα και options συνδεδεμένα με δείκτες καταστροφικών κινδύνων, καθώς και ασφαλιστικά προγράμματα συνδεδεμένα με δείκτες καιρού. Τα χρηματοοικονομικά αυτά εργαλεία, γνωστά και ως εργαλεία εναλλακτικής μεταφοράς κινδύνου (ART), παρέχουν δυνατότητα αντιστάθμισης επενδυτικού κινδύνου σε επιχειρήσεις που ανησυχούν για πιθανή αφερεγγυότητα αν επέλθει μεγάλη φυσική καταστροφή. Προσφέρουν, επίσης, οικονομική προστασία μετά από φυσικές καταστροφές σε τοπικές, αλλά και εθνικές κυβερνήσεις, σε περίπτωση που αυτές αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην άντληση κεφαλαίων. Επιπλέον, μπορεί να προσελκύσουν επενδυτές, καθώς αυξάνουν τη διαφοροποίηση όταν αναμιγνύονται με άλλες κατηγορίες ενεργητικού σε ένα χαρτοφυλάκιο. Ωστόσο, όπως έχει τονιστεί προηγουμένως, η χρησιμοποίηση μηχανισμών μεταφοράς κινδύνου μπορεί να είναι ακριβή υπόθεση, ιδιαίτερα για κλάδους ασφάλισης που υπόκεινται σε καταστροφικούς κινδύνους. Τα κόστη αυτά περιλαμβάνουν τα ανασφάλιστρα και τα ασφάλιστρα που πληρώνονται για τα άλλα εργαλεία ART.

Ενδιαφέρον έχουν και τα συμπερασματικά στοιχεία του ίδιου άρθρου:

Ενότητα 8 - Συμπερασματικά

Το κεφάλαιο αυτό εστίασε σε μία παρουσίαση του ρόλου της ασφάλισης στη διαχείριση κινδύνων που συνδέονται με ακραία συμβάντα. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο ασφαλιστικός κλάδος θα κληθεί να παίξει έναν ολοένα και μεγαλύτερο ρόλο στην παροχή βοήθειας στην κοινωνία, να προσαρμοστεί και να γίνει πιο ανθεκτική στις φυσικές καταστροφές ή/και τα ακραία συμβάντα.

Οι ασφαλιστικές εταιρείες μπορούν να συμβάλουν ποικιλοτρόπως:

- Μπορούν να βοηθήσουν με τη μοντελοποίηση των καταστροφών και με την παροχή οικονομικών κινήτρων που να αποθαρρύνουν, για παράδειγμα, την κατασκευή σε περιοχές υψηλού κινδύνου.
- Μπορούν να συνεισφέρουν στη συλλογή δεδομένων για το κόστος ακραίων συμβάντων, στην αύξηση της ευαισθητοποίησης για τους κινδύνους και στην προώθηση των ανθεκτικών μεθόδων ανακατασκευής, μετά από μία απώλεια και των λύσεων προσαρμογής.
- Μπορούν, επίσης, να παρέχουν κίνητρα αγοράς για τις δραστηριότητες πρόληψης, όπως και μηχανισμούς διακράτησης και μεταφοράς κινδύνου.

Σύμφωνα με προβλέψεις, μέχρι το 2025 περισσότεροι από 5,5 δισεκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως θα ζουν σε πόλεις και μεγάλο ποσοστό αυτών κοντά σε περιοχές υψηλής επικινδυνότητας για ακραία συμβάντα. Αν δεν αναληφθεί κάποια δράση, θα πρέπει να αναμένεται ότι μέσα στις επόμενες δεκαετίες, ισχυρά ακραία συμβάντα θα πλήξουν μεγάλες αστικές περιοχές.

Οι κυβερνήσεις και τα κέντρα λήψης αποφάσεων θα πρέπει να έχουν κατά νου τα δραματικά συμβάντα του 2011 και να συνειδητοποιήσουν τη σοβαρότητα της κατάστασης.

Η ασφάλιση αποτελεί μέρος της λύσης για την ύπαρξη αποτελεσματικών προγραμμάτων διαχείρισης καταστροφικών κινδύνων.

Χωρίς την πραγματική προσπάθεια όλων των συμμετεχόντων, για να αναπτυχθούν και να υλοποιηθούν τέτοιες λύσεις, τα χειρότερα είναι μάλλον αναπόφευκτα.

Γ) Συμπληρωματικές σημειώσεις

Από τα δημοσιεύματα προκύπτει ότι η έκδοση ομολόγων καταστροφής το έτος 2017 έφθασε σε επίπεδα ρεκόρ, αφού η αξία των νέων τίτλων που εκδόθηκαν ανήλθε στα US \$ 10,5 δις, έναντι του προηγούμενου ρεκόρ του 2014, που ανερχόταν σε US \$ 7,8 δις. Αντίστοιχα το έτος 2016 ανήλθαν σε US \$ 6 δις.

6. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΕΛΕΥΣΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΧΩΡΕΣ, ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ – ΕΝΩΣΕΙΣ – ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΜΕ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ κ.λπ.

Από άλλες ευρωπαϊκές και μη χώρες έχουν συσταθεί Εθνικά προγράμματα διαχείρισης των επιπτώσεων από φυσικές καταστροφές.

Για κάθε πρόγραμμα, το οποίο έχει μελετηθεί και συνταχθεί συνήθως έπειτα από επέλευση μίας σοβαρής φυσικής καταστροφής στη χώρα που το συντάσσει, λαμβάνονται υπόψη πολλοί παράγοντες όπως:

- Η συχνότητα επέλευσης των γεγονότων.
- Ο βαθμός διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης στον πληθυσμό της χώρας προς την κάλυψη των κινδύνων αυτών.
- Η χωρητικότητα της ιδιωτικής ασφαλιστικής αγοράς και των αντασφαλιστών της, για την επαρκή κάλυψη μεγάλων φυσικών καταστροφών.
- Ο βαθμός οικονομικής ανάπτυξης, αλλά και οι οργανωτικές ικανότητες της χώρας.
- Οι τοπικές ιδιαιτερότητες κάθε χώρας.

Κατά την άποψή μου, τα κύρια και πιο οργανωμένα προγράμματα ευρωπαϊκών και μη χωρών περιγράφονται συνοπτικά ως ακολούθως:

I. ΧΩΡΑ: ΓΑΛΛΙΑ

- Στο πρόγραμμα της «Αποζημίωσης Εθνικών Καταστροφών» το κράτος αποφασίζει ποιο φαινόμενο θεωρείται φυσική καταστροφή.
- Στους κινδύνους που καλύπτει περιλαμβάνονται ο σεισμός, η καταιγίδα με χαλάζι, η πλημμύρα, η κατολίσθηση, το τσουνάμι και άλλοι μικρότερων οικονομικών επιπτώσεων κίνδυνοι.
- Με βάση το συγκεκριμένο πρόγραμμα, που είναι βασισμένο στην ιδιωτική ασφάλιση, ορίζεται ότι σε όλα τα ασφαλιστήρια της ιδιωτικής ασφαλιστικής αγοράς θα υπάρχει υποχρεωτική επέκταση με ομοιόμορφη προσαύξηση για κάλυψη των κινδύνων φυσικών καταστροφών.
- Προβλέπεται πρόγραμμα Αντασφάλισης για τις ασυνήθιστα μεγάλες απώλειες, η οποία τελεί υπό την εγγύηση του κράτους.
- Η επέκταση αφορά όλα τα ασφαλιστήρια συμβόλαια της ιδιωτικής ασφαλιστικής αγοράς, τα οποία καλύπτουν ατομική ή εμπορική περιουσία.

II. ΧΩΡΑ: ΙΑΠΩΝΙΑ

- Το πρόγραμμα βασίζεται σε μία ιαπωνική αντασφαλιστική εταιρεία για τον κίνδυνο σεισμού (JER) και αφορά μόνο τις κατοικίες.
- Η ασφάλιση του σεισμού, ηφαιστειακών εκρήξεων και τσουνάμι, καλύπτονται σε μη υποχρεωτική βάση από τις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες ως μέρος των ασφαλιστηρίων συμβολαίων πυρός των κατοικιών.
- Οι ασφαλίσεις σεισμού που συνάπτονται από τις ασφαλιστικές εταιρείες εκχωρούνται πλήρως στο JER, το οποίο εκχωρεί στην κυβέρνηση ένα μέρος των αντασφαλιστικών υποχρεώσεων. Επίσης, το JER αντασφαλίζει τις υποχρεώσεις του στις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες με αναλογικό τρόπο.
- Σε περίπτωση που θα προκύψει υποχρέωση καταβολής αποζημίωσης, αυτή ανάλογα με το ύψος των ζημιών θα μοιραστεί στους τρεις (3) εμπλεκόμενους (JER, κυβέρνηση, ασφαλιστές).

III. ΧΩΡΑ: ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ

- Προβλέπεται ταμείο φυσικών καταστροφών (EQC). Αφορά μόνο κατοικίες και εφαρμόζεται υποχρεωτικά σε κάθε κατοικία, που ασφαρίζεται με ιδιωτική ασφάλιση πυρός. Στα ασφαλιστήρια συμβόλαια περιλαμβάνεται και το κόστος για το EQC, το οποίο συγκεντρώνει τα ασφάλιστρα και τα διαχειρίζεται μέσω αντασφαλιστικών τοποθετήσεων.
- Το πρόγραμμα καλύπτει σεισμό, τσουνάμι, θύελλα, πλημμύρα, καθίζηση, εκρήξεις ηφαιστειών και πυρκαγιές από φυσικούς κινδύνους.

- Το πρόγραμμα τελεί υπό Δημόσια διοίκηση και η κυβέρνηση εγγυάται ότι το ταμείο (EQC) θα καταβάλλει τις υποχρεώσεις του μέχρι 100.000 NZD και συνολικά 4 δις NZD.

IV. ΧΩΡΑ: ΝΟΡΒΗΓΙΑ

- Προβλέπεται Νορβηγικό Pool φυσικών κινδύνων. Καλύπτει κινδύνους από σεισμούς, θύελλες, πλημμύρες, χιονοστιβάδες, παλίρροια, εκρήξεις ηφαιστείου, τόσο την εμπορική, όσο και την προσωπική - ατομική ιδιοκτησία.
- Το πρόγραμμα βασίζεται στην υποχρεωτική επέκταση στα ασφαλιστήρια πυρός και μέλη του Pool είναι όλες οι ασφαλιστικές εταιρείες της χώρας που καλύπτουν φυσικούς κινδύνους.
- Το Pool διαχειρίζεται τις αποζημιώσεις και μαζί με το Νορβηγικό Εθνικό Ταμείο Φυσικών Καταστροφών τοποθετεί τις καλύψεις αντασφαλιστικά. Σημειώνεται ότι λειτουργεί παράλληλα και το Εθνικό Ταμείο Φυσικών Καταστροφών, το οποίο με δημόσια χρηματοδότηση καλύπτει για τους ίδιους με το Pool κινδύνους τους δρόμους, δασικές περιοχές, καλλιέργειες και γενικά δημόσιου ενδιαφέροντος ιδιοκτησίες.
- Στο πρόγραμμα προβλέπεται επιτροπή που ρυθμίζει μεταξύ του Pool και του Εθνικού Ταμείου θέματα κοινού συμφέροντος.
- Η διοίκηση του Pool είναι ιδιωτική και του Εθνικού Ταμείου Δημόσια.

V. ΧΩΡΑ: ΤΟΥΡΚΙΑ

- Το πρόγραμμα της Τουρκίας, το αποκαλούμενο και ως Εθνικό Σύστημα Καταστροφών (TCIP), αποτελείται από μία κοινοπραξία ιδιωτικής και δημόσιας συμμετοχής με δικό τους ρόλο, πρωτοβουλία, υποχρεώσεις και αρμοδιότητες, το οποίο καλύπτει τον κίνδυνο σεισμού.
- Σημειώνεται ότι η Τουρκία είναι πρώτη στη λίστα των χωρών που πλήττονται από σεισμικά γεγονότα, με την Ιδιωτική Ασφάλιση να έχει πολύ χαμηλή διείσδυση στον πληθυσμό της.
- Τα κύρια στοιχεία του προγράμματος είναι:
  1. Η ασφάλιση κατά του σεισμού είναι υποχρεωτική για τους ιδιοκτήτες νόμιμης περιουσίας.
  2. Υπήρξε νομοθετικός περιορισμός της υποχρέωσης του κράτους για χρηματοδότηση ζημιών από φυσικές καταστροφές και οι ιδιώτες χωρίς την κατοχή ασφαλιστηρίου συμβολαίου δεν είχαν δικαίωμα λήψης δανείου ή άλλου ευεργετήματος για ανακατασκευή.
  3. Ο ρόλος του κράτους περιορίζεται στη σχεδίαση και έγκριση του προγράμματος, στην ενημέρωση των κατοίκων σχετικά με το πρόγραμμα, στη δημιουργία μηχανισμών ελέγχου και διαχείρισης του προγράμματος.
  4. Το TCIP ορίζει τις ασφαλιστικές εταιρείες και τα κριτήρια που πρέπει να πληρούν για να εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια, εγκρίνει τα αντασφαλιστικά προγράμματα και τις λοιπές επενδυτικές επιλογές και επιμελείται των διαδικασιών καταβολής των αποζημιώσεων.
  5. Ως διαχειριστής του προγράμματος ορίστηκε αρχικά μία Τουρκική Αντασφαλιστική Εταιρεία και μετά από πέντε (5) έτη η διαχείριση ανατέθηκε στην ασφαλιστική εταιρεία EUREKO SIGORTA.
  6. Το πρόγραμμα αρχικά το βοήθησε η Παγκόσμια Τράπεζα με παροχή τεχνογνωσίας και επενδυτικού δανείου προς το TCIP για δημιουργία αποθεματικού και περιορισμό των δαπανών αντασφάλισης.
  7. Οι ασφαλιστικές εταιρείες στην Τουρκία, μετά τον σχηματισμό του TCIP, υποχρεώθηκαν να μεταφέρουν το 100% των καταστροφικών κινδύνων στο πρόγραμμα και όχι στους διεθνείς αντασφαλιστές.
  8. Η αμοιβή των ασφαλιστικών εταιρειών αποτελούνταν από την προμήθεια ασφαλιστρών και τη συμμετοχή τους στη διαχείριση των ζημιών.
  9. Η ασφάλιση σεισμού παρέχονταν με ξεχωριστό ασφαλιστήριο και όχι ως επέκταση κάλυψης στο ασφαλιστήριο πυρός.
- Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το τουρκικό πρόγραμμα έχει πάρα πολλούς όρους και προϋποθέσεις ασφάλισης κατά του σεισμού, ανώτερα όρια καλύψεων και ευθύνης, μεθόδους τιμολόγησης ασφαλιστρών, μηχανισμούς πώλησης ασφαλιστηρίων, ανάθεση διαχείρισης ζημιών κλπ., που απαιτούν ειδικές γνώσεις μελέτης των. Το συγκεκριμένο τουρκικό πρόγραμμα, ενώ στηριζόταν στην υποχρεωτικότητα, υπήρξαν κατά τη διάρκειά του πολλές αδυναμίες εφαρμογής της υποχρεωτικότητας (απομακρυσμένες

πτωχές περιοχές, μη σοβαρές κυρώσεις κ.λπ.) και χρόνο με τον χρόνο μειώνονταν οι συμμετοχές στο πρόγραμμα.

- Επίσης, αδυναμία του προγράμματος είναι οι χαμηλές προμήθειες και αμοιβές προς τις λειτουργούσες στη χώρα ασφαλιστικές εταιρείες.

VI. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- **Πρόκειται για ταμείο αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνδρομής για βοήθεια στους κατοίκους χωρών – μελών του που έχουν πληγεί από μεγάλες καταστροφές και για την αποκατάσταση των υποδομών των χωρών αυτών.**
- Το ταμείο καλύπτει τις καταστροφές που έχουν προκαλέσει ζημιές που υπερβαίνουν τα 3 δις € ή είναι οικονομικά μεγαλύτερες από το 0,6% του ΑΕΠ του κράτους – μέλους που υπέστη την καταστροφή.
- Η χρηματοδότησή του είναι Δημόσια, η οποία συμπεριλαμβάνεται στον ετήσιο προϋπολογισμό.

Πέραν των συστημάτων – προγραμμάτων αντιμετώπισης και διαχείρισης των επιπτώσεων από καταστροφικά γεγονότα διαφόρων χωρών, που συνοπτικά αναφέρθηκαν παραπάνω, υπάρχουν και πρωτοβουλίες από Οργανισμούς, συμπράξεις κυβερνήσεων και επιχειρήσεων, χορηγούς κ.λπ., συμμετοχής στη διαχείριση των επιπτώσεων αυτών.

Σχεδόν το σύνολο των πρωτοβουλιών αυτών αφορά ανακούφιση των παθόντων από τις ζημιές που υπέστησαν και όχι σημαντική συμμετοχή με ανάληψη αξιόλογου μέρους των συνεπειών από μία φυσική καταστροφή.

Κοινοπραξίες έχουν υπάρξει κατά τα τελευταία χρόνια κυρίως στην Αμερική και Αφρική για την αντιμετώπιση τυφώνων, πλημμυρών, ξηρασίας κ.λπ.

Το **PCRAFI** είναι πρωτοβουλία που χρηματοδοτείται από χορηγούς κυρίως και έχει διαχειριστή την Παγκόσμια Τράπεζα, Κράτη μέλη (Βανουάτου, Νησιά Σολομώντα, Νήσοι Κουκ, Νήσοι Μάρσαλ & Τόνγκα, Φίτζι, Σαμόα) για σεισμούς, τσουνάμι και κυκλώνες μέσω μίας ασφαλιστικής, συνεργάτη της Παγκόσμιας Τράπεζας, μεταφέρουν τους κινδύνους στην ασφαλιστική αγορά.

Το **CCRIF** λειτουργεί ως κοινοπραξία στην Καραϊβική, στην οποία συμμετέχουν 16 κράτη της περιοχής αυτής και καλύπτει κινδύνους για σεισμούς και τυφώνες.

Η Κοινοπραξία παρακρατεί ένα μέρος των κινδύνων που καλύπτει και το υπόλοιπο το μεταφέρει στην αντασφαλιστική αγορά. Η μεγαλύτερη αποζημίωση που κατέβαλε ήταν US \$ 23 εκατ. στην Αϊτή το έτος 2016 μετά από τυφώνα.

Το **FONDEN** ιδρύθηκε από την Κυβέρνηση του Μεξικού και αφορά την ταχεία αποκατάσταση των υποδομών μετά από φυσική καταστροφή. Το συγκεκριμένο ταμείο καλύπτεται με συμβόλαιο αντασφάλισης.

Η Ασφαλιστική και Αντασφαλιστική Εταιρεία Munich Re προωθεί τις συμπράξεις του Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα για την πρόληψη αλλά και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από φυσικές καταστροφές. Μάλιστα, η συγκεκριμένη εταιρεία ως παραδείγματα συμπράξεων του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα αναφέρει:

*«Σημαντικά παραδείγματα είναι η **Flood Re**, το κρατικό ασφαλιστικό ταμείο για τους κινδύνους από πλημμύρα στο Ηνωμένο Βασίλειο, και το **Εθνικό Πρόγραμμα Ασφάλισης Πλημμυρών (NFIP)** στις ΗΠΑ. Αυτές οι συμπράξεις δημοσίου – ιδιωτικού τομέα επωφελούνται από την εμπειρία των πρωτασφαλιστών και αντασφαλιστών και την κεφαλαιακή τους δύναμη, καθώς και από την υποδομή που διαθέτουν στις πωλήσεις και στη διεκπεραίωση των απαιτήσεων. Παράλληλα, παρέχουν στους ασφαλισμένους περισσότερες επιλογές ασφαλιστικής κάλυψης, προωθούν την προστασία από τις πλημμύρες και ενισχύουν, επίσης, τη βάση για βελτιωμένη διαχείριση κινδύνων».*

Θετικές εισηγήσεις για ΣΔΙΤ καλύψεων φυσικών καταστροφών έχουν γίνει και στην Ελλάδα από τις αρμόδιες Επιτροπές της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τα τελευταία χρόνια της οικονομικής κρίσης, πλην

όμως δεν είχαν περαιτέρω συνέχεια, ενώ είναι πολύ διαδεδομένα και ανεπτυγμένα σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με προβλήματα από φυσικές καταστροφές.

Πολύ πρόσφατα και μάλιστα μετά τις σεισμικές δονήσεις στην Τουρκία και Συρία, ο ΟΟΣΑ σε επίκαιρη πρότασή του για την υποχρεωτική ασφάλιση όλων των κτηρίων στην Ελλάδα (www.aagora.gr, 9 Φεβρουαρίου 2023) αναφέρει μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα:

«Η πρόταση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας & Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για υποχρεωτική ασφάλιση όλων των κτηρίων στην Ελλάδα είναι περισσότερο από ποτέ επίκαιρη, μετά τα **τραγικά συμβάντα** στην Τουρκία και τη Συρία. Ο παγκόσμιος οργανισμός στην Έκθεσή του επισημαίνει τα οφέλη από τη διεύρυνση της ασφαλιστικής κάλυψης και αναδεικνύει τη σημασία της συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Στην Έκθεση του ΟΟΣΑ αναφέρονται τα εξής: διευρύνοντας την ασφαλιστική κάλυψη, οι κυβερνήσεις μπορούν να μειώσουν την ενδεχόμενη ευθύνη και να αυξήσουν τη συμμετοχή της ιδιωτικής οικονομίας. Η Ελλάδα, όπως και πολλές άλλες χώρες, **αποζημιώνει εν μέρει τις απώλειες** των ιδιωτών μετά από καταστροφές. Η έλλειψη σαφών κανόνων επιμερισμού του κινδύνου δημιουργεί **αβεβαιότητα σχετικά με το πώς και πότε θα αποζημιωθούν** οι άνθρωποι και καθυστερεί την ανάκαμψη από τις καταστροφές. Επιπλέον, εάν είναι γνωστό ότι η κυβέρνηση παρεμβαίνει για να καλύψει τις απώλειες από ακραία γεγονότα, οι ιδιωτικοί φορείς έχουν λιγότερα κίνητρα να ελαχιστοποιήσουν τους κινδύνους τους και να επενδύσουν στην προστασία τους.

Η υποχρεωτική ασφάλιση όλων των κτηρίων για ζημιές που σχετίζονται με το κλίμα θα μπορούσε να διευρύνει την ασφαλιστική κάλυψη και να μειώσει τις τιμές των ασφαλιστρών.

Ο Οργανισμός διαπιστώνει ότι στην **Ελλάδα η ασφαλιστική κάλυψη για ζημιές από ακραία καιρικά φαινόμενα είναι χαμηλή**, σε σύγκριση με άλλες χώρες.

Η ασφαλιστική αγορά της Ελλάδας χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό ασφαλιστικών εταιρειών, συμπεριλαμβανομένων πολλών πολυεθνικών ομίλων. Η παρακολούθηση του ανταγωνισμού και η προώθηση της διαφάνειας στη δημοσίευση πληροφοριών σχετικά με το κόστος των συμβολαίων και την κάλυψη θα μπορούσε να διασφαλίσει ότι τα ασφάλιστρα για την υποχρεωτική ασφάλιση είναι ανταγωνιστικά. Η φύση και η ένταση των κινδύνων μπορεί, επίσης, να μεταβληθούν εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής, καθιστώντας πιο δύσκολη τη λειτουργία των ασφαλιστικών αγορών. Η διενέργεια τακτικών εκτιμήσεων κινδύνου σχετικά με τις πιθανές ζημιές θα βοηθούσε τον οικονομικό σχεδιασμό των ασφαλιστών, ενώ η αντασφαλιστική κάλυψη θα διασφάλιζε την ασφαλισσιμότητα, καθώς οι κίνδυνοι εξελίσσονται.

Η κάλυψη περισσότερων κτηρίων και κατηγοριών κινδύνων επιτρέπει στους ασφαλιστές να χρεώνουν **χαμηλότερα ασφάλιστρα, λόγω της συγκέντρωσης κινδύνων**. Για την επίτευξη ευρείας κάλυψης, η **Ελβετία**, για παράδειγμα, επιβάλλει την ασφάλιση κτηρίων έναντι φυσικών καταστροφών σε 22 από τα 26 καντόνια της. Τις καλύψεις παρέχουν είτε ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες είτε φορείς του δημοσίου, σε ποσοστό που ποικίλλει ανάλογα με τον κίνδυνο. Στη **Γαλλία**, το ασφαλιστικό σύστημα CATNAT επιβάλλει ένα ενιαίο ασφάλιστρο σε όλα τα συμβόλαια περιουσίας και αυτοκινήτων για την ασφάλιση έναντι φυσικών καταστροφών.

Η συμμετοχή των ασφαλιστικών φορέων ενισχύει, επίσης, τις δυνατότητές τους για τη συλλογή δεδομένων, την αντιμετώπιση κινδύνων και ζημιών και την εκταμίευση κεφαλαίων. Για παράδειγμα, η **Δανία** δημιούργησε το Danish Storm Council, το οποίο αξιολογεί τις ζημιές και παρέχει αποζημιώσεις για πλημμύρες, ανεμοθύελλες και καταιγίδες, που χρηματοδοτούνται από ένα πρόσθετο ασφάλιστρο, για όσους επιλέγουν ασφάλιση πυρός για την εν λόγω περιουσία.

Την ίδια στιγμή, **η καθολική υποχρεωτική ασφάλιση των κτηρίων μπορεί να εγείρει διάφορα ζητήματα για τους ασφαλιστές και τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα**. Ωστόσο, η εμπειρία από τις χώρες του ΟΟΣΑ μπορεί να βοηθήσει, ώστε να αντιμετωπιστούν.

Καταρχάς, οι ασφαλιστές μπορεί να μην έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν την κάλυψη ή να μπορούν να το κάνουν έναντι πολύ υψηλού ασφαλιστρου, εάν οι πιθανές ζημιές υπερβαίνουν την οικονομική τους ικανότητα ή απαιτούν πολύ υψηλά αποθέματα. Αυτό το πρόβλημα **μπορεί να αντιμετωπιστεί με κρατική χρηματοδότηση/ενίσχυση**, που θα διασφαλίζει ότι όλοι οι ιδιοκτήτες κτηρίων μπορούν να πληρώσουν την ασφάλιση. Η παροχή κρατικής χρηματοδότησης μπορεί να περιορίσει την αβεβαιότητα που νιώθουν οι ασφαλιστές αλλά και το κόστος που αναλαμβάνουν».

7. Η ΜΕΧΡΙ ΤΩΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΠΕΛΕΥΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΙΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ – ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΣΚΟΠΟ

Αναζητώντας δημοσιευμένα στοιχεία τελευταίων χρόνων, δεν ανευρέθη κάποιο οργανωμένο σχέδιο ή πρόγραμμα αντιμετώπισης, από το ελληνικό κράτος, των επιπτώσεων επέλευσης καταστροφικών γεγονότων από φυσικά και καιρικά φαινόμενα, παρότι τα συμβάντα τουλάχιστον των τελευταίων δέκα πέντε (15) χρόνων θα μπορούσαν να ενεργοποιήσουν τα αντανακλαστικά της κρατικής μηχανής.

Σε μία ιδιαίτερα ευάλωτη από καιρικά φαινόμενα χώρα όπως η Ελλάδα, με χαμηλό εισόδημα, με φτωχές υποδομές, με αυξημένη τρωτότητα για το πλείστον των οικοδομών της, με τραπεζικό σύστημα να μην μπορεί να ανταποκριθεί πλέον σε αυξημένες ανάγκες και με χαμηλή διείσδυση των κατοίκων της στην Ιδιωτική Ασφάλιση, η σύνταξη ενός οργανωμένου σχεδίου πρόληψης και διαχείρισης των επιπτώσεων επέλευσης γεγονότων από φυσικά και καιρικά φαινόμενα θα έπρεπε να είχε ήδη αποτελέσει απόλυτη προτεραιότητα για την προστασία του πληθυσμού της.

Η επικρατούσα εσφαλμένη νοοτροπία, σε συνδυασμό με την αισιοδοξία ότι τίποτα το κακό δεν θα συμβεί άμεσα, αφού ήδη παρήλθε το τελευταίο ακραίο συμβάν, *το έχει ο Θεός θα δούμε τι θα πράξουμε*, σε συνδυασμό με την πρόβλεψη ειδικού αποθεματικού στον προϋπολογισμό του κράτους (ανεξάρτητα των δυσκολιών εκταμίευσής του), αποτελούν παράγοντες μετάθεσης στο μέλλον της προτεραιότητας σύνταξης του οργανωμένου αυτού σχεδίου.

Το έτος 2012 και συγκεκριμένα στις 27/12/2012, με απόφαση του τότε Υπουργού Οικονομικών κ. Στουρνάρα, συστάθηκε Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για την προετοιμασία σχεδίου νόμου δημιουργίας «Χρηματοδοτικού κεφαλαίου φυσικών και μη καταστροφών».

Από το φάσμα των θέσεων ευθύνης, τις ειδικότητες, τις εμπειρίες και τις ειδικές γνώσεις των μελών της Επιτροπής, υπήρχε προσδοκία για θετικό αποτέλεσμα από τις εργασίες της Επιτροπής.

Με βάση την απόφαση σύστασης της Επιτροπής, **το έργο της έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί μέχρι τις 30 Απριλίου 2013.**

Από έρευνά μου δεν βρέθηκε πόρισμα ή εισήγηση της Επιτροπής αυτής, παρά μόνο συγκεντρώθηκαν πληροφορίες ότι η επιτροπή αυτή συνεδρίασε τρεις (3) φορές και υπήρξε διαφωνία των μελών της επί βασικού, κατά ορισμένα μέλη της, σημείου του προετοιμαζόμενου σχεδίου νόμου, που ήταν η εισήγηση για υποχρεωτική ή μη ασφάλιση των περιουσιών στις λειτουργούσες στη χώρα ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες.

Εκτός της παραπάνω απόπειρας, **το Ελληνικό δημόσιο είχε συστήσει τη ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ**, η οποία υπαγόταν στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, η οποία όμως είχε αρμοδιότητες κυρίως σχεδιασμού προδιαγραφών πρόληψης των καταστροφών, οργάνωσης κινητοποιήσεων προστασίας των πολιτών σε περιπτώσεις καταστροφών και όχι οικονομική διαχείριση των επιπτώσεων από επελθούσα καταστροφή.

Της πρωτοβουλίας του κ. Στουρνάρα είχε προηγηθεί τον Μάιο του 2009 σχετική ομιλία του κ. Χρυσοχοϊδη, υπεύθυνου για θέματα ανάπτυξης και αμέσως μετέπειτα Υπουργού Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας του ΠΑΣΟΚ, σε εσπερίδα που είχαν συνδιοργανώσει η Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδας και το τμήμα Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Το θέμα της εσπερίδας ήταν «*το παρόν και το μέλλον της Ελληνικής Ασφαλιστικής Αγοράς*» (Πηγή: www.aagora.gr).

Ο κ. Χρυσοχοϊδης στην ομιλία του αναφέρθηκε στο ότι το κόμμα του έχει πλήρως επεξεργασμένη πρόταση για μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της ασφαλιστικής αγοράς, σε αντίθεση με τη νεοφιλελεύθερη πρόταση που βασίζεται στην αυτορρύθμιση των αγορών.

Επίσης για το θέμα της παρούσης μελέτης, είχε τότε προτείνει τη δημιουργία δύο (2) εγγυητικών κεφαλαίων για τους τομείς των Ασφαλίσεων Ζωής και Γενικών Ασφαλίσεων αντίστοιχα.

Επίσης πρότεινε τη δημιουργία Εθνικού Οργανισμού Ασφάλισης φυσικών καταστροφών, που θα λειτουργεί σε συνεργασία με την ιδιωτική ασφαλιστική αγορά.

Καμία από αυτές τις προτάσεις δεν συζητήθηκε – ευδοκίμησε, τόσο στην κυβερνητική θητεία του ΠΑΣΟΚ μετά τις εκλογές του 2009, όσο και στη θητεία της συγκυβέρνησης που ακολούθησε.

Τον Μάιο του 2014 είχε οργανωθεί εκδήλωση της ΕΑΕΕ με θέμα: «*Η διαχείριση των ζημιών από φυσικές καταστροφές*».

Κατά την εκδήλωση **αναδείχθηκε η ανάγκη για τη δημιουργία και λειτουργία ενός ταμείου αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών και ειδικά του σεισμού, αλλά και οι δυσκολίες ενός τέτοιου εγχειρήματος.**

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης αυτής, οι εκπρόσωποι της Ελληνικής Ασφαλιστικής Αγοράς που μίλησαν αναφέρθηκαν κυρίως στο ότι οι Ελληνικές Ασφαλιστικές Εταιρείες έχουν την εμπειρία και είναι ικανές να αναλάβουν το έργο της ασφάλισης σεισμού με την **προϋπόθεση**, όμως, ότι θα αποφασίσει η Πολιτεία να προχρηματοδοτηθεί ο συγκεκριμένος κίνδυνος.

Οι λοιποί (Έλληνες και εκπρόσωποι Αντασφαλιστών του εξωτερικού) ομιλητές της εκδήλωσης αναφέρθηκαν στον ρόλο της ασφάλισης για την αντιμετώπιση ακραίων φυσικών φαινομένων και σε διαδικαστικά θέματα λειτουργίας της ασφαλιστικής αγοράς και των συνεργατών της στην περίπτωση επέλευσης ενός τέτοιου φυσικού φαινομένου.

Και μετά από αυτή την εκδήλωση δεν ανελήφθη καμία πρωτοβουλία για συνέχιση των συζητήσεων επί των προτάσεων – εισηγήσεων της συγκεκριμένης εκδήλωσης.

Πέραν των όσων αναφέρονται παραπάνω, με παρεμβάσεις τους κατά καιρούς διάφορα πρόσωπα κυρίως της Ασφαλιστικής Αγοράς έχουν ασχοληθεί με το θέμα της αντιμετώπισης των επιπτώσεων από επέλευση καταστροφικών γεγονότων, πλην όμως οι παρεμβάσεις αυτές είχαν ως θέμα τη νομοθέτηση της υποχρεωτικής ασφάλισης ή μη για τους σεισμούς των οικοδομών, την ίδρυση Οργανισμού Ασφάλισης φυσικών καταστροφών, την ίδρυση Οργανισμού Διαχείρισης φυσικών καταστροφών, την σύμπραξη μέσω ΣΔΙΤ του Ελληνικού Δημοσίου και των Εταιρειών ιδιωτικής ασφάλισης, κλπ.

Οι παρεμβάσεις αυτές, που γίνονταν και συνεχίζονται να γίνονται συνήθως μετά την επέλευση ενός σημαντικού φυσικού ή καιρικού συμβάντος, είναι επιγραμματικές, με τονισμό κυρίως της ανάγκης τού κάτι να γίνει, χωρίς όμως ένα έστω και συνοπτικό σχέδιο για το πώς να γίνει.

Αντιπροσωπευτικά της άποψής μου αυτής είναι και τα άρθρα των ανώτατων στελεχών Ελληνικών Ασφαλιστικών Εταιρειών που δημοσιεύονται στο περιοδικό *Broker's Time*, τεύχος 38/2014 και τεύχος 69/2022.

Στα άρθρα αυτά περιγράφονται και τονίζονται η μικρή ασφαλισιμότητα έναντι των κινδύνων φυσικών καταστροφών στην Ελλάδα, οι μεγάλες οικονομικές επιπτώσεις σε περίπτωση επέλευσης ενός ακραίου φυσικού (σεισμός) ή καιρικού συμβάντος, η ανάγκη περιορισμού των παροχών της Πολιτείας προς τους παθόντες, οι οποίες παροχές ενεργούν αποτρεπτικά στις προτροπές προς ασφάλιση.

Απουσιάζουν όμως προτάσεις υπό μορφή σχεδίου, ποσοτικοποιημένες ή μη, για την προώθηση λύσεων στα τονιζόμενα, υπαρκτά στην πραγματικότητα προβλήματα από την επίπτωση ακραίων φυσικών φαινομένων, σε συνδυασμό με τη χαμηλή διείσδυση της Ιδιωτικής Ασφάλισης.

Οφείλω να σημειώσω ότι το έτος 2017 έχω δημοσιεύσει υπό μορφή άρθρου σε ασφαλιστικό περιοδικό (*www.aagora.gr*, τεύχος Οκτωβρίου) πρόταση – σχέδιο για τον περιορισμό ανασφάλιστων κατοικιών.

Το σχέδιο, το οποίο βασίζεται στο πλαίσιο γεωργικής ασφάλισης της Κύπρου, με βάση το οποίο:

- Η Πολιτεία, δηλαδή το κράτος με τις αρμόδιες υπηρεσίες του, θα αποζημιώνει το 50% των ζημιών της κατοικίας μόνο σε όσους ιδιοκτήτες επιλέγουν να ασφαλίζουν την κατοικία τους σε οποιαδήποτε ασφαλιστική εταιρεία λειτουργεί στη χώρα μας, με ελάχιστο ποσοστό ασφάλισης το 50% της αξίας της σε τιμές καινούργιους με τους ευνοϊκότερους δυνατούς όρους.
- Για τους ιδιοκτήτες που θα επιλέξουν να μην ασφαλισθούν, το κράτος δεν θα έχει καμία υποχρέωση καταβολής οποιουδήποτε ποσού για την αποκατάσταση των προκληθεισών ζημιών.

Το σχέδιο αυτό δεν συζητήθηκε περαιτέρω, από ό,τι γνωρίζω, λόγω κυρίως των μνημονιακών δεσμεύσεων της Ελλάδος, αλλά και της απροθυμίας της Πολιτείας να συζητήσει – επιβάλει πρόσθετες επιβαρύνσεις των ιδιοκτητών ακινήτων πέραν των υποχρεώσεων καταβολής του ΕΝΦΙΑ.

Και ενώ αναμενόταν κάποια συγκεκριμένη πρωτοβουλία υπό μορφή σχεδίου που θα έθετε τις βάσεις δρομολόγησης λύσης του χρόνιου αυτού προβλήματος, η Πολιτεία ψήφισε τον «Νόμο 4797, ΦΕΚ Α66-23/04/2021 Κρατική αρωγή προς επιχειρήσεις και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα φορείς για Θεομηνίες».

Ο Νόμος αυτός κατηγορήθηκε από όλη την Ασφαλιστική Αγορά, και όχι μόνο, ως εχθρικός προς την Ιδιωτική Ασφάλιση, αφού η Πολιτεία ως “ερασιτέχνης ασφαλιστής” όπως χαρακτηρίστηκε από τον καθηγητή κ. Νεκτάριο, υπόσχεται αποζημιώσεις σε ανασφάλιστες επιχειρήσεις, απαξιώνοντας έτσι τον θεσμό της Ιδιωτικής Ασφάλισης.

Μάλιστα, η υπόσχεση αποζημίωσης, με βάση τα όσα αναφέρονται στις επιμέρους διατάξεις του νόμου αυτού, συνοδεύεται και από παροχές - διευκολύνσεις προς τις αποζημιούμενες επιχειρήσεις (αφορολόγητες και ακατάσχετες αποζημιώσεις κ.λπ.) που λειτουργούν ευθέως ως αντικίνητρα προς την Ιδιωτική Ασφάλιση, ανεξάρτητα εάν κατά τη συζήτηση του Νόμου στη Βουλή η κυβέρνηση απεδέχθη τις ίδιες παροχές και προς τις ασφαλισμένες επιχειρήσεις.

Και ενώ δεν είχαν κοπάσει οι διαμαρτυρίες για τον Νόμο 4797, η κυβέρνηση στις 24 Νοεμβρίου 2021 έθεσε σε δημόσια διαβούλευση το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας:

«Εθνικός Κλιματικός Νόμος – Μετάβαση στην Κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή».

Το Σχέδιο νόμου αυτό, με τις διατάξεις του άρθρου 19, που επιγράφεται: «Ασφάλιση κινδύνου από την κλιματική αλλαγή», ξάφνιασε και πάλι την Ασφαλιστική Αγορά βλέποντας την Πολιτεία, χωρίς καμία επαφή μαζί της, να επεμβαίνει αποσπασματικά στο μέγα πρόβλημα της αντιμετώπισης των επιπτώσεων από τις φυσικές καταστροφές, περιορίζοντας μάλιστα τις επιπτώσεις από δύο μόνο εκφάνσεις της Κλιματικής αλλαγής: τις δασικές πυρκαγιές και τις πλημμύρες.

Συγκεκριμένα, **το άρθρο 19 του Σχεδίου Νόμου ανέφερε τα ακόλουθα:**

«Από το 2025, τα νέα κτήρια που βρίσκονται σε ζώνες υψηλής τρωτότητας υπό την έννοια της παρ. 2 ασφαρίζονται υποχρεωτικά. Η ύπαρξη ασφαλιστηρίου συμβολαίου αποτελεί προϋπόθεση για την ηλεκτροδότηση του κτιρίου.

Ως ζώνες υψηλής τρωτότητας θεωρούνται οι περιοχές που βρίσκονται:

α) Σε ζώνες δυνητικά υψηλού κινδύνου πλημμύρας όπως αποτυπώνονται στους χάρτες επικινδυνότητας πλημμύρας της περ. γ' της παρ. 3 του άρθρου 5 της υπό στοιχεία 31822/1542/Ε103/2010 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Προστασίας του Πολίτη (Β' 1108) και εμπίπτουν στο σενάριο πλημμύρας υψηλής πιθανότητας,

β) πλησίον δασικών περιοχών που χαρακτηρίζονται από υψηλό κίνδυνο πυρκαγιάς. Οι περιοχές αυτές καθορίζονται με απόφαση του οικείου Γενικού Διευθυντή Δασών, λαμβάνοντας υπόψη το είδος της δασικής βλάστησης, την πυκνότητά της, την απόσταση από τα κτίρια και τις κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής».

Στο νομοσχέδιο που εισήχθη στη Βουλή προς ψήφιση το άρθρο 19 του Σχεδίου Νόμου προς διαβούλευση πήρε τον αριθμό 23 και κατά τη συζήτηση στην Ολομέλεια απεσύρθη, για να μελετηθεί και κατατεθεί προς ψήφιση, όπως ελέγχθη, αργότερα.

8. ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΠΕΛΕΥΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΑ & ΚΑΙΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Οι βασικοί άξονες του προγράμματος που υιοθετείται και προτείνεται για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την επέλευση καταστροφικών γεγονότων από φυσικά και καιρικά φαινόμενα, στηρίζεται στη σύμπραξη των δράσεων της Πολιτείας και του κλάδου της Ιδιωτικής Ασφάλισης με τρόπο που **θα αλληλοσυμπληρώνονται οι έννοιες της κοινωνικής προστασίας και της ατομικής ευθύνης.**

Η προσπάθεια μιας τέτοιας πολιτικής επιλογής θα πρέπει να στηρίζεται στο τρίπτυχο: **ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ – ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ – ΚΙΝΗΤΡΑ**

Αναλυτικά, τι εννοούμε κατά λέξη:

ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ

Αφορά Νομοθετική Πρωτοβουλία με βάση την οποία θα καθορίζεται σαφώς ότι η οικονομική συνεισφορά του κράτους από τα δημόσια έσοδα, δεν αποσκοπεί στην αποκατάσταση της ιδιωτικής περιουσίας των πολιτών. Αυτό από μόνο του θα αποτελούσε διακριτική μεταχείριση υπέρ κάποιων,

αφού από τον «κοινό κουμπαρά» όλων των φορολογουμένων αποκαθίσταται η οικονομική ζημιά στην ιδιωτική περιουσία κάποιων πολιτών.

Παράλληλα, το ενδεχόμενο βραχυπρόθεσμης ή μεσομακροπρόθεσμης οικονομικής αδυναμίας του κράτους περιπλέκει ακόμη περισσότερο το πρόβλημα. Για παράδειγμα, εάν επέλθει (που το απευχόμαστε) ένα σημαντικό γεγονός σεισμού σε πυκνοκατοικημένη περιοχή (όπως το 1999 στην Αθήνα), σε εποχή που η χώρα θα βρίσκεται σε οικονομική στενότητα και, επιπρόσθετα, θα έχουμε δεδομένη την αρνητική συμμετοχή των Τραπεζών, οι επιπτώσεις θα είναι τεράστιες για τους πληγέντες, που δεν θα είναι δυνατόν να ενισχυθούν οικονομικά αλλά και για την οικονομία της χώρας που θα επιβραδύνει, δυσανάλογα με το μέγεθος της ζημιάς, τους ρυθμούς της. Αυτά όλα θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί, εφόσον είχαν παρθεί οι σχετικές προβλέψεις και είχε χρησιμοποιηθεί από την πλευρά όλων το «εργαλείο» της ασφαλιστικής κάλυψης.

Είναι σαφές ότι η κοινωνία και το κράτος οφείλει να μεριμνά για την στήριξη των πληγέντων και των οικογενειών τους για κάποιο αρχικό διάστημα, η οποία όμως προστασία θα αφορά τη διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών επιβίωσης (στέγασης, σίτισης, εκτάκτων αναγκών κ.λπ.). Έτσι, σε περιπτώσεις καταστροφικών φαινομένων (όπως σεισμού, πλημμυρών κ.λπ.), θα εξασφαλίζεται η παροχή ποσού χρημάτων για τα πρώτα έξοδα διαβίωσης (που μπορεί να απαιτηθούν από τα διαθέσιμα κονδύλια της ΕΕ) ή η παροχή εφοδίων (σκηνές, κοντέϊνερς, κλινοσκεπάσματα, τρόφιμα, κ.λπ.).

Η νομοθετική αποσαφήνιση των υποχρεώσεων του κράτους αλλά και των πολιτών, στο θέμα της αποκατάστασης των ζημιών της ιδιωτικής περιουσίας, θα βοηθήσει και στην εμπέδωση της έννοιας της ατομικής ευθύνης κάθε πολίτη απέναντι στην περιουσία του, και θα αντιστρέψει την αντίληψη όλων μας ότι, για κάθε ζημιά που θα πάθει η ιδιωτική μας περιουσία είναι υποχρεωμένο το κράτος (δηλαδή όλοι οι υπόλοιποι πολίτες κατέχοντες και μη) να την αποκαταστήσει πλήρως.

Στο σημείο αυτό σημειώνω ότι για γενικότερους κοινωνικούς λόγους, που έχουν σχέση και με τη συνέχιση της ομαλής πορεία της Εθνικής Οικονομίας, χρειάζεται να προβλεφθούν μέτρα, περιορισμένης και αυστηρά καθορισμένης έκτασης, για την οικονομική συμμετοχή του κράτους στην προσπάθεια των συνετών ιδιοκτητών που έχουν λάβει μέτρα πρόληψης και ασφάλισης, σε σχέση με το κόστος είτε της ασφάλισης είτε της αποκατάστασης των ζημιών τους.

Σε κάθε περίπτωση στο πλαίσιο της νομοθετικής αποσαφήνισης έχω την άποψη, ότι δεν μπορεί να υιοθετηθεί η επιβολή υποχρεωτικότητας στην ασφαλιστική κάλυψη των ιδιωτικών περιουσιών.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Η ενημέρωση αφορά στο θέμα της πρόληψης για την αποφυγή ζημιών και των ασφαλιστικών καλύψεων από την επέλευση καταστροφικών φυσικών ή καιρικών φαινομένων.

Η ενημέρωση μπορεί να γίνει και από το κράτος αλλά είναι **ιδιαίτερα χρήσιμη η ουσιαστική συμμετοχή του θεσμού της Ιδιωτικής Ασφάλισης**. Η εμπειρία, η γνώση και η τεχνογνωσία που διαθέτει ο κλάδος της Ιδιωτικής Ασφάλισης, σε σχέση με τα μέτρα πρόληψης, τους τρόπους ασφαλιστικής κάλυψης των ζημιών και τις λύσεις μετριασμού των επιπτώσεων που θα μπορούσαν να υπάρξουν από την επέλευση ενός ακραίου γεγονότος από καταστροφικά φαινόμενα, καθιστούν τη συμμετοχή του στα θέματα της ενημέρωσης ιδιαίτερα χρήσιμη, αν όχι επιβεβλημένη.

Ιδιαίτερη ενημέρωση χρειάζεται στους πολίτες για την αξία της ασφαλιστικής κάλυψης και του πολύ μικρού κόστους αυτής σε σχέση με το μέγεθος της προστασίας που παρέχει στον ιδιώτη-ιδιοκτήτη περιουσίας.

Ως προς το περιεχόμενο της ενημέρωσης θα πρέπει να τονίζεται ιδιαίτερα το μικρό κόστος της δαπάνης ασφάλισης, σε σχέση με το σύνολο των δαπανών του οικογενειακού προϋπολογισμού.

Το ποσοστό των ανασφάλιστων κατοικιών θα ήταν πολύ μικρότερο εάν γνώριζαν οι ιδιοκτήτες τους το ετήσιο κόστος ασφάλισης κατοικίας, π.χ. αξίας €100.000,00 (αξία καινούργιους για 100m²) για κάθε πακέτο κινδύνων, περιλαμβανομένων πυρκαγιάς, πλημμύρας, κλοπής, καταστροφικών κινδύνων, κ.λπ.

Η πληροφόρηση για τον θεσμό της ασφάλισης είναι ύψιστης σημασίας για το κοινωνικό σύνολο και δεν πρέπει να ασκείται μόνο από άτομα (ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές, τραπεζικοί υπάλληλοι, κ.λπ.), αλλά συλλογικά.

Είναι σαφές ότι υπάρχει ένα τεράστιο έλλειμμα ενημέρωσης για τους τρόπους προστασίας των περιουσιών από καταστροφικά γεγονότα. Ενδεικτικά είναι τα **αποτελέσματα της έρευνας** που πραγματοποιήθηκε, στους κατοίκους της Κεφαλονιάς μετά τον μεγάλο σεισμό του 2014 (έρευνα που εκπονήθηκε από την DATA POWER AE την 17-29/9/2014 κατά την οποία προσεγγίσθηκαν 6.302

κάτοικοι ηλικίας 25-64 ετών, ήτοι το 18% των κατοίκων της Κεφαλονιάς, με σταθμισμένο δείγμα 300 ατόμων). Από αυτήν, μεταξύ άλλων, προέκυψαν και τα ακόλουθα ευρήματα:

- Το ποσοστό των ασφαλισμένων με οποιοδήποτε είδος ασφάλισης κατοικίας ήταν 16%.
- Το 48% των κατοίκων δεν είχαν επίγνωση της δυνατότητας να ασφαλισουν τις κατοικίες τους έναντι σεισμού συγκεκριμένα.
- Το 73% δεν μπορούσαν να εκτιμήσουν το πιθανό κόστος μίας ασφάλισης κατοικίας.
- Υπήρχε μία γενική δυσπιστία απέναντι στην ιδιωτική ασφάλιση, η οποία προκύπτει από την χαμηλή αυθόρμητη διάθεση ασφάλισης κατοικίας, παρότι εξέφραζαν την αμφιβολία κατά πόσον θα αποζημιωθούν τελικά από το κράτος.
- Το 38% θεωρούσε ότι η ασφάλιση κατοικίας θα έπρεπε να είναι υποχρεωτική για να αποζημιωθεί κανείς σίγουρα, με τους αρνητικά διακείμενους στην υποχρεωτική ασφάλιση να πιστεύουν ότι δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά και γενικώς να μην εμπιστεύονται τις ασφαλιστικές εταιρείες.

Όπως αναφέρθηκε στην παρουσίαση της έρευνας, οι πιθανοί λόγοι που επηρεάζουν τη διάθεση για σύναψη ασφάλισης κατοικίας ανάμεσα στους κατοίκους της Κεφαλονιάς εμφανίζονται ότι ήταν:

1. Κόστος ασφάλισης (που “δεν το γνωρίζω” ανέρχονταν σε ποσοστό 73%).
2. Εμπιστοσύνη ή μη στις ασφαλιστικές εταιρείες.
3. Εμπιστοσύνη ή μη στις κρατικές αποζημιώσεις.
4. Εμπιστοσύνη ή μη στην κατασκευή των σπιτιών τους.

Στην πραγματικότητα μετρήθηκε και διαπιστώθηκε ότι ήταν η χαμηλή ασφαλιστική συνείδηση, με ανασταλτικό παράγοντα τη μη εμπιστοσύνη προς τις Ασφαλιστικές Εταιρείες, όπου και θα πρέπει να εστιασθεί η ενημέρωση. Ως προς το κόστος ασφάλισης πολλοί πίστευαν ότι για να ασφαλισουν μια κατοικία 100 τ.μ. έπρεπε να δαπανήσουν έως και €1.000 ετησίως, αντί του τότε πραγματικού που ήταν €300, το οποίο δεν έχει καμία σχέση με το σημερινό που ανέρχεται στο 60% περίπου του ποσού αυτού.

Από τα ευρήματα της αναφερόμενης έρευνας διαπιστώνεται ότι το έλλειμμα ενημέρωσης είναι μεγάλο και θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σε όλα τα μέλη της κοινωνίας (άνδρες, γυναίκες, γονείς, μαθητές κ.λπ.).

KINHTPA

Τα κίνητρα σε συνδυασμό με την ενημέρωση μπορούν να αφυπνίσουν την ασφαλιστική συνείδηση των ιδιωτών, κατόχων ακινήτων.

Τα κίνητρα, εκτός της προτροπής προς ασφάλιση, μπορούν να λειτουργήσουν και ως μέσο αποτροπής ή μετριασμού των ζημιών από φυσικά ή καιρικά φαινόμενα. Μπορούν να αφορούν την ανέγερση ασφαλών κτηρίων, την περιβαλλοντική βελτίωση των περιοχών που χαρακτηρίζονται ευπαθείς σε καιρικά φαινόμενα ή τις αποζημιώσεις μεταφοράς των κατοίκων που ζουν σε αυτές τις περιοχές, κ.λπ.

Στα κίνητρα προτροπής προς ασφάλιση μπορούν να περιληφθούν τα σημερινά χαμηλά ασφάλιστρα, τα οποία μπορούν να μειωθούν περαιτέρω. Ο κλάδος Ιδιωτικής Ασφάλισης στην Ελλάδα ως κύριο κίνητρο επικαλείται τα τελευταία χρόνια την παροχή φορολογικών εκπτώσεων από το ετήσιο φορολογικό εισόδημα.

Και από πλευράς εκπροσώπων των ιδιοκτητών ακινήτων είναι πρόταση η παροχή φορολογικών κινήτρων για τις ασφαλίσσεις περιουσιών. Μάλιστα η υιοθέτηση του αιτήματος αυτού προς την Πολιτεία προβάλλεται ως κύρια θεραπεία που θα αυξήσει εντυπωσιακά το ποσοστό των ανασφάλιστων κατοικιών.

Κατά την άποψή μου δεν είναι το κίνητρο αυτό πραγματικά ουσιαστικό, εάν περιορισθεί μόνο στην έκπτωση του καταβαλλόμενου ασφαλίστρου από το φορολογητέο εισόδημα με βάση τις ισχύουσες σήμερα κλίμακες φορολογίας εισοδημάτων. Η άποψη αυτή αναλύθηκε με λεπτομέρειες σε άρθρο μου που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «ασφαλιστική αγορά», τεύχος Σεπτεμβρίου 2021. Το άρθρο, με τίτλο «Φορο-κίνητρα στην Ασφάλιση Περιουσίας: Αλήθειες και μύθοι» έχει ως ακολούθως:

Έπειτα από επέλευση καταστροφικού γεγονότος από καιρικά και φυσικά φαινόμενα στην Ελλάδα, αρχίζουν συζητήσεις για τις ζημιές που προκλήθηκαν σε περιουσίες που σε συντριπτικό ποσοστό ήταν ανασφάλιστες. Ακολουθούν συζητήσεις με επαναφορά και παλαιών προτάσεων για το πώς μπορεί να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα των ανασφάλιστων περιουσιών και ειδικότερα των ανασφάλιστων κατοικιών.

Κυρίαρχη πρόταση από πλευράς εκπροσώπων ομάδας ιδιοκτητών ακινήτων (ΠΟΜΙΔΑ) είναι η **παροχή φορολογικών κινήτρων για τις ασφαλίσσεις περιουσιών.**

Η πρόταση αυτή υποβάλλεται ως αίτημα προς την Πολιτεία και από την Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος τα τελευταία χρόνια, κατά τη διάρκεια των ετήσιων Γενικών Συνελεύσεων της και όχι μόνο.

Από πλευράς Πολιτείας και μεμονωμένων πολιτικών προσώπων επαναλαμβανόμενη είναι η υπόσχεση περί παροχής φορολογικών κινήτρων για τις ασφάλισεις περιουσιών.

Και για να ακριβολογούμε: ως φορολογικό κίνητρο δεν νοείται κάτι διαφορετικό από έκπτωση από το ετήσιο φορολογικό εισόδημα, ως δαπάνη ολόκληρου (ή ποσοστού;) του ετήσιου ποσού που απαιτείται για την ασφάλιση της κατοικίας του φορολογούμενου.

Και ποιο είναι το ποσόν αυτό της έκπτωσης που θα παρακινήσει – οδηγήσει τον φορολογούμενο να ασφαλίσει την κατοικία του;

Το μέσο ετήσιο ποσόν ασφάλισης οικοδομής τυπικής κατοικίας 100 τ.μ. σε τιμή αντικατάστασης καινούργιους προς €1.000,00/τ.μ., για όλους τους κινδύνους και όχι μόνο τους καταστροφικούς, ανέρχεται σε ποσόν μικρότερο των €200,00.

Το ποσόν αυτό των €200,00 περίπου θα έχουν δικαίωμα να εκπέσουν ως δαπάνη (εάν αποφασιστεί από την Πολιτεία) από το φορολογητέο εισόδημα οι φορολογούμενοι ιδιοκτήτες κατοικίας 100 τ.μ.

Το ύψος του ποσού ωφέλειας του φορολογούμενου – ιδιοκτήτη από την έκπτωση της δαπάνης αυτής από το φορολογητέο εισόδημα, σχετίζεται άμεσα με την ισχύουσα κλίμακα φορολογίας εισοδημάτων.

Το έτος 2019 υποβλήθηκαν στην εφορία 6.469.044 δηλώσεις. Από το σύνολο αυτό των υποβληθεισών δηλώσεων:

- **Ποσοστό 58,9%** από τις φορολογικές δηλώσεις που υποβλήθηκαν το 2019 ενσωματώνουν εισοδήματα χαμηλότερα των €10.000,00. Μάλιστα, το 1/3 από αυτές (ποσοστό επί του συνόλου 21% περίπου) ενσωματώνουν εισοδήματα κάτω των €1.000,00 τον χρόνο (ενώ ποσοστό 9,9% είναι μηδενικές).
- **Ποσοστό 24,5%** από τις φορολογικές δηλώσεις που υποβλήθηκαν το έτος 2019 ενσωματώνουν εισοδήματα από €10.001,00 έως €20.000,00 τον χρόνο.

Στην πρώτη κατηγορία (εισοδήματα έως €10.000,00), ο φορολογικός συντελεστής είναι 9% επί του καθαρού φορολογητέου εισοδήματος, οπότε το όφελος από την έκπτωση της δαπάνης των €200,00 ασφάλισης της κατοικίας ανέρχεται σε €200,00 x 9% = €18,00.

Για τους φορολογούμενους μισθωτούς και συνταξιούχους της κατηγορίας αυτής φορολογητέου εισοδήματος, το όφελος της έκπτωσης είναι σχεδόν μηδενικό αφού από τις €10.000,00 φορολογητέου εισοδήματος το ποσό έως €9.000,00 είναι απαλλασσόμενο.

Για τη δεύτερη κατηγορία (εισοδήματα από €10.001,00 έως €20.000,00), ο φορολογικός συντελεστής είναι 22% επί του φορολογητέου εισοδήματος, οπότε το όφελος από την έκπτωση της δαπάνης των €200,00 ασφάλισης της κατοικίας ανέρχεται για το κλιμάκιο αυτό εισοδήματος σε:

€200,00 x 22% = €44,00, στο οποίο αυτό ποσόν εάν προστεθούν τα €18,00 του πρώτου κλιμακίου θα έχουμε συνολικό όφελος από την έκπτωση της δαπάνης των €200,00 ασφάλισης της κατοικίας €18,00 + €44,00 = €62,00. Για τους μισθωτούς και συνταξιούχους το ποσό αυτό περιορίζεται στα €44,00.

Όπως προαναφέρθηκε, στα δύο αυτά κλιμάκια δηλωθέντων εισοδημάτων αντιστοιχούν ποσοστά φορολογουμένων:

- Κλιμάκιο εισοδήματος από 0 έως €10.000,00 ποσοστό φορολογουμένων: **58,9%**
- Κλιμάκιο εισοδήματος από €10.001,00 έως €20.000,00 ποσοστό φορολογουμένων: **24,5%**
- **Συνολικό ποσοστό φορολογουμένων με εισόδημα έως €20.000,00: 83,4%**

Με αιτία την πανδημία, τις αναστολές συμβάσεων μισθωτών, τις αποζημιώσεις ειδικού σκοπού που δεν φορολογούνται, τις μειώσεις ενοικίων και τα κλειστά και περιορισμένης λειτουργίας καταστήματα με αποφάσεις της Πολιτείας, **το ποσοστό του 83,4%**, όπως προέκυψε παραπάνω, **είναι αναμενόμενο τα επόμενα χρόνια να είναι μεγαλύτερο.** Ήδη, για τα εισοδήματα του 2020 και 2021 υπολογίζεται ότι το συνολικό ποσοστό των φορολογούμενων με δηλωθέντα εισοδήματα έως €20.000,00 θα είναι μεγαλύτερο του 90%.

Και προκύπτει το εύλογο ερώτημα:

Ένα ποσό κυμαινόμενο από €18,00 έως €62,00 είναι από μόνο του κίνητρο για τον Έλληνα φορολογούμενο ιδιοκτήτη κατοικίας 100 τ.μ. να τρέξει να ασφαλίσει την κατοικία του;

Από μόνο του, ως ποσό έκπτωσης από το φορολογητέο εισόδημα, δεν νομίζω ότι μπορεί να επιτύχει τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Το κίνητρο αυτό της έκπτωσης από το φορολογητέο εισόδημα το αποδυναμώνει περαιτέρω και ο χρόνος είσπραξής του από τον φορολογούμενο, αφού το όλο ποσό της ασφάλισης το καταβάλλει πριν από την έναρξη του έτους ασφάλισης και θα έχει τη δυνατότητα της είσπραξής του, ως επιστροφή ή μειωμένη καταβολή φόρου, το δεύτερο εξάμηνο της επόμενης χρονιάς.

Κατά την άποψή μου, η έκπτωση του ποσού ασφάλισης από το φορολογητέο εισόδημα δεν μπορεί να λειτουργήσει ως μοναδικό κίνητρο ασφάλισης της κατοικίας, με τελική επιδίωξη την καθολικότητα της ασφάλισης των κατοικιών.

Το κίνητρο της έκπτωσης του ποσού ασφάλισης της κατοικίας (ολόκληρου ή ποσοστού αυτού) από το ποσόν της ετήσιας υποχρέωσης του ιδιοκτήτη καταβολής του ΕΝΦΙΑ θα είναι πιο αποτελεσματικό. Η έκπτωση από τον ΕΝΦΙΑ απευθύνεται στους ιδιοκτήτες κατοικίας και όχι στους φορολογούμενους εισοδήματος γενικά που μπορεί να μην κάνουν καθόλου δήλωση ή μπορεί να είναι και αφορολόγητοι και η ωφέλεια για τον ιδιοκτήτη γίνεται άμεσα αντιληπτή, αφού **θα αφορά μείωση άμεσης υποχρέωσης καταβολής και όχι αναμονή επιστροφής ή συμψηφισμού.**

Σε κάθε περίπτωση των κινήτρων προς ασφάλιση της περιουσίας **πρέπει να προηγηθούν οι αναφορές στην αναγκαιότητα της ασφάλισης και όχι στην υποχρεωτικότητα αυτής**, που στην Ελλάδα δεν μπορεί να υιοθετηθεί ούτε να επιβληθεί.

9. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΕΛΕΥΣΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΙΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ, προσαρμοζόμενο στην ελληνική πραγματικότητα, προτείνεται ως πρόγραμμα διαχείρισης των επιπτώσεων επέλευσης καταστροφικών γεγονότων από φυσικά και καιρικά φαινόμενα.

Με βάση το προσαρμοσμένο στην ελληνική πραγματικότητα προτεινόμενο πρόγραμμα:

1. Προβλέπεται ελληνικό Pool καταστροφικών κινδύνων.

2. Δεν θα προβλέπεται υποχρεωτική κάλυψη των καταστροφικών κινδύνων ως επέκταση στα ασφαλιστήρια συμβόλαια που συνάπτονται με τους συνήθεις ρυθμούς στην Ασφαλιστική Αγορά.

3. Θα προβλέπεται ένα ασφαλιστήριο συμβόλαιο που θα καλύπτει τις κατοικίες ως οικοδομές, μόνιμες και μη (με δυνατότητα εάν συμφωνηθεί και του περιεχομένου τους), με κάλυψη τόσο των καταστροφικών κινδύνων όσο και των κλασικών κινδύνων που καλύπτονται με τα συνήθη ασφαλιστήρια πυρός, όπως πυρκαγιά, κλοπή, διαρροή σωληνώσεων, απλή πλημμύρα, κ.λπ. Θα καλύπτει, δηλαδή, και κινδύνους που δεν εντάσσονται στο πλαίσιο της όποιας περιγραφής των καταστροφικών κινδύνων οριοθετηθεί και οριστικοποιηθεί.

4. Θα πρέπει να ιδρυθεί Εθνικό Ταμείο αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, το οποίο με δημόσια χρηματοδότηση θα συνασφαλίζει με το pool τις κατοικίες έναντι επέλευσης μόνο καταστροφικών κινδύνων. Επίσης, θα μπορεί να ασφαλίζει (μέσω αντασφάλισης) για καταστροφικούς κινδύνους γενικά δημόσιου ενδιαφέροντος ιδιοκτησίες και υποδομές (σχολεία, δημόσια νοσοκομεία, κρατικά κτήρια, δρόμους, γέφυρες, δίκτυα, κ.λπ.).

5. Η Δημόσια χρηματοδότηση του Εθνικού Ταμείου φυσικών καταστροφών μπορεί να προέλθει αρχικά από:

- Αποθεματοποίηση μέρους του φόρου επί των ασφαλιστρών κατά κινδύνων Πυρός και λοιπών κινδύνων, που σήμερα ανέρχεται σε 15% επί των ασφαλιστρών του κλάδου αυτού. Υπολογίζεται ότι η σημερινή παραγωγή ασφαλιστρών, ύψους περίπου 500 εκατομμυρίων ευρώ, αναμένεται (προοδευτικά) να αυξηθεί σε μεγάλο ποσοστό, οπότε το υπερβάλλον ποσόν του έως τώρα εισπραττόμενου φόρου αυτού μπορεί να ανέλθει στα 75 εκατ. ευρώ ετήσια.

- Πόρους που τυχόν διατίθενται από την ΕΕ για τον σκοπό αυτόν ή παρεμφερείς σκοπούς, όπως είναι η προστασία επιπτώσεων από επέλευση καταστροφικών γεγονότων.

- Προκύπτοντα πλεονάσματα προϋπολογισθέντων εσόδων εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού.

- Αλλαγή κατεύθυνσης – προορισμού μέρους των κεφαλαίων από το Ταμείο Ανάκαμψης της ΕΕ, προοριζόμενων για την Ελλάδα.

- Τη φορολόγηση των Funds ανάθεσης διαχείρισης δανειακών χαρτοφυλακίων (κυρίως αυτών που αφορούν κατοικίες).

- Από την έκδοση καταστροφικών ομολόγων με προϋποθέσεις και δείκτες των παγκοσμίων κεφαλαιαγορών.

- Στο Εθνικό Ταμείο αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών μπορούν να συμμετάσχουν με ίδιους πόρους, Δημοσίου ενδιαφέροντος φορείς (οργανισμοί, ταμεία, αυτοδιοίκηση, κ.λπ.), καλύπτοντας τις δικές τους ασφαλιστικές ανάγκες αντιμετώπισης των επιπτώσεων από καταστροφικούς κινδύνους με την ίδια διαδικασία που θα έχει προβλεφθεί για τις καλύψεις του Εθνικού Ταμείου.

Θα μπορούν να συμμετάσχουν στο Εθνικό Ταμείο αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών:

α) Οι Περιφέρειες, καλύπτοντας τις δικές τους ιδιοκτησίες και τις ιδιοκτησίες δικού τους ενδιαφέροντος.

β) Ο ΕΛΓΑ, που σήμερα καλύπτει μέχρι ενός ύψους ποσόν και με μεγάλη απαλλαγή τις αγροτικές καλλιέργειες και ιδιοκτησίες, χωρίς να έχει φροντίσει να συνάψει αντασφαλιστικές συμβάσεις για την προστασία του.

Με το πρόγραμμα αυτό δίνεται στον ΕΛΓΑ η δυνατότητα μέσω του Pool να έχει πλήρη ανασφαλιστική κάλυψη. (Πάντοτε με την προϋπόθεση ότι θα εξακολουθεί να λειτουργεί ο ΕΛΓΑ, γιατί φαίνεται ότι γίνεται προσπάθεια εμπλοκής φορέων ιδιωτικής ασφάλισης στις γεωργικές ασφαλίσσεις).

γ) Το ΤΑΠΠΕΔ, για την ασφαλιστική προστασία των περιουσιών που έχουν ενταχθεί σε αυτό και δεν καλύπτονται για καταστροφικούς κινδύνους με δικά τους συμβόλαια.

δ) Φορείς που εποπτεύονται από το κράτος και δεν έχουν συνάψει δικά τους ασφαλιστήρια συμβόλαια κάλυψης καταστροφικών κινδύνων (π.χ. Ασφαλιστικά Ταμεία).

Το Pool που προαναφέρεται θα ενεργεί ως ανασφαλιστικός σύμβουλος και διαχειριστής της ασφάλισης για φυσικές καταστροφές. Θα πρέπει να στελεχώνεται από κατάλληλα από πλευράς ασφαλιστικής τεχνογνωσίας και εμπειρίας άτομα που θα επιλέγονται από τις ασφαλιστικές εταιρείες, θα είναι τελείως ανεξάρτητο από το κράτος (το οποίο θα είναι μέλος του), αλλά θα τελεί υπό συνεχή κρατικό έλεγχο και εποπτεία, όσον αφορά στην εν γένει λειτουργία του, και θα υποβάλλεται σε τακτικούς ελέγχους από εξωτερικούς ελεγκτές.

Μεταξύ άλλων, **οι κύριες αρμοδιότητές του** μπορούν να συνοψιστούν στα παρακάτω:

- I. **εξεύρεση** του βέλτιστου ανασφαλιστικού προγράμματος αναφορικά με την κρατική συμμετοχή και, φυσικά, την τοποθέτηση σε αναγνωρισμένους ανασφαλιστές του εξωτερικού,
  - II. **συγκέντρωση** στοιχείων που απαιτούνται για τον υπολογισμό της συνολικής έκθεσης της χώρας σε καταστροφικούς κινδύνους.
  - III. **συντονισμό** όλων των εμπλεκόμενων μερών σε περίπτωση ζημιών και απόδοση στις ασφαλιστικές εταιρείες των ποσών που αντιστοιχούν στην κρατική συμμετοχή όσον αφορά στις αποζημιώσεις που κατέβαλαν,
  - IV. **εξεύρεση** και διαχείριση της βέλτιστης ανασφαλιστικής κάλυψης του δημόσιου ενδιαφέροντος περιουσιών, καθώς και των περιουσιών όσων θα συμμετέχουν στο Εθνικό Ταμείο Φυσικών Καταστροφών.
  - V. **εξεύρεση** και διαχείριση ασφαλιστικής κάλυψης για κατοικίες του δεν πληρούν τις συνήθειες στην ασφαλιστική αγορά προδιαγραφές ασφαλισιμότητας,
  - VI. **έλεγχο** των ασφαλιστικών εταιρειών μελών του ότι πληρούν τις οικονομικές και λοιπές προδιαγραφές που απαιτούνται από τη νομοθεσία και το καταστατικό του Pool,
  - VII. **συλλογή** στατιστικών στοιχείων ζημιών που επήλθαν και είναι απαραίτητα για την ορθή εκτίμηση των επιπτώσεων καταστροφικών κινδύνων.
- Ως προς τα στατιστικά στοιχεία η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ δημοσιεύει πίνακες πολύ αναλυτικούς από τις απογραφές που διενεργεί. Αναμένονται τα στοιχεία της απογραφής του 2021, ενώ είναι διαθέσιμα τα στοιχεία της προηγούμενης απογραφής του 2011.

6. Υπάρχουν πολλές τεχνικές λεπτομέρειες λειτουργίας του Pool και της σύμπραξής του με το Εθνικό Ταμείο, που δεν είναι δυνατόν να αναλυθούν στο πλαίσιο αυτής της μελέτης και οι οποίες θα καθοριστούν από εξειδικευμένα σε ανασφαλιστικά θέματα πρόσωπα της ασφαλιστικής αγοράς.

Στις **τεχνικές λεπτομέρειες** μπορούν να περιληφθούν (όχι περιοριστικά) και οι ακόλουθες:

- 1) Πολιτεία, Ιδιωτική Ασφάλιση και εμπλεκόμενοι φορείς θα πρέπει να συζητήσουν και να συμφωνήσουν στο τι είναι ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ και ποιος ο φορέας που θα αποφασίζει ποιο φαινόμενο θα θεωρείται ως φυσική ή καιρική καταστροφή, που θα ενεργοποιεί την ασφαλιστική κάλυψη καταστροφικών κινδύνων.
- 2) Το πρόγραμμα αποτελεί μία σύμπραξη της Πολιτείας και των Ιδιωτικών Ασφαλιστικών Εταιρειών που ειδικεύονται στις Ασφαλίσσεις Περιουσίας. Επειδή η επιλογή της ασφαλιστικής εταιρείας είναι ελεύθερη, θα πρέπει οι συμμετέχουσες στο πρόγραμμα ασφαλιστικές εταιρείες να παρέχουν τις εκ των νόμων απορρέουσες εγγυήσεις εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους.
- 3) Θα πρέπει να διερευνηθεί εάν θα υπάρχει ξεχωριστό ασφαλιστήριο συμβόλαιο καταστροφικών κινδύνων ή θα αποτελεί ιδιαίτερο ασφαλιζόμενο κίνδυνο στο ίδιο ασφαλιστήριο συμβόλαιο με τους λοιπούς κινδύνους ασφάλισης, όπως η πυρκαγιά, κλοπή, διαρροή σωληνώσεων, απλή πλημμύρα που δεν οφείλονται ή δεν είναι αποτέλεσμα καταστροφικών γεγονότων.
- 4) Το pool θα διαχειρίζεται μόνο τους καταστροφικούς κινδύνους (που είναι και η πρότασή μας) ή και άλλους επιλεγμένους από ενιαίο ασφαλιστήριο συμβόλαιο, που θα καλύπτει τόσο τους καταστροφικούς όσο και τους λοιπούς κινδύνους ασφάλισης.
- 5) Θα πρέπει, επίσης, να αποφασισθεί εάν η ασφάλιση θα περιλαμβάνει τις κύριες μόνο κατοικίες και τους κοινόχρηστους χώρους τους ή το σύνολο των κατοικιών (εφόσον πρόκειται

για πολυκατοικίες, θα μπορεί στο ασφαλιστήριο του κάθε ασφαλισμένου διαμερίσματος να περιλαμβάνεται η αναλογία των κοινοχρήστων χώρων του ιδιοκτήτη ή να είναι διά νόμου υποχρεωτική η ασφάλιση κοινοχρήστων χώρων για καταστροφικούς κινδύνους).

- 6) Στον ορισμό κατοικίας θα περιλαμβάνεται μόνο η οικοδομή ή και το περιεχόμενο αυτής;
- 7) Θα υπάρχει ανώτερο ή κατώτερο όριο ασφαλιστικού ποσού ανά τετραγωνικό μέτρο ή θα προσδιορίζεται το ποσό ελεύθερα από τον ιδιοκτήτη; (κατά την άποψή μας, ναι στο κατώτερο όριο και –με την επιφύλαξη των διατάξεων του νόμου περί υπασφάλισης– συμφωνία για μεγαλύτερο όριο).
- 8) Θα ασφαλίζονται μόνο οι μόνιμες κατοικίες;
- 9) Θα πρέπει να τεθεί ηλικιακό όριο κατασκευής της κατοικίας, για να θεωρείται ασφαλίσιμη ή όχι;
- 10) Για τις κατοικίες πέραν ενός ηλικιακού ορίου θα εξαιρείται μόνον ο σεισμός; (μόνο εφόσον το pool αδυνατεί να βρει σχετική κάλυψη εκτός και αν όλες οι εταιρείες που συμμετέχουν στο pool θα υποχρεούνται να παράσχουν την κάλυψη σεισμού, κατά το ποσοστό συμμετοχής τους στο pool.
- 11) Θα προβλεφθούν διευκολύνσεις προς ειδικές ομάδες πληθυσμού (όριο ετησίου εισοδήματος, επί μακρόν άνεργοι, κ.λπ.) με αντίστοιχες εκπτώσεις από ΕΝΦΙΑ, κ.λπ.;

Πέραν των παραπάνω, που θα πρέπει να διευκρινισθούν – αποφασισθούν, κατά τις συζητήσεις της Πολιτείας με τους εμπλεκόμενους φορείς (Ασφαλιστικές Εταιρείες, Ασφαλιστές, Καταναλωτές κ.λπ.), θα προκύψουν προς επίλυση – εφαρμογή και άλλα ζητήματα τεχνικού χαρακτήρα, μικρότερης κατά την άποψή μου σημασίας, που στο πλαίσιο της σύμπραξης των δύο (2) μερών, μπορούν να συζητηθούν και να λυθούν από εξειδικευμένους εκπροσώπους τους.

Θα μπορούσε π.χ. να συζητηθεί η αντασφαλιστική κάλυψη της συμμετοχής της Πολιτείας με ίδια κράτηση ανά γεγονός, για λόγους οικονομίας (π.χ. να υπάρχει ίδια συμμετοχή αντασφαλισμένη για το πρώτο 25% των ζημιών, με ίδια κράτηση τα πρώτα 50 εκατ. και ανώτερο ποσόν αποζημίωσης για κάθε κατοικία €25.000,00), με την εξεύρεση, παρακολούθηση και διαχείριση της αντασφαλιστικής κάλυψης να διενεργείται, όπως προαναφέρθηκε, από Pool των ασφαλιστικών εταιρειών, το οποίο και θα διαχειρίζεται τα ζητήματα της ασφαλιστικής αποζημίωσης από την Πολιτεία.

Στις σχετικές διερευνητικές συζητήσεις, ανεξάρτητα της λύσης που θα αποφασισθεί, είναι ωφέλιμο να εξετασθεί και η περίπτωση εφαρμογής των παραπάνω και για εμπορικά-βιομηχανικά κ.λπ. κτήρια.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

α. Το προτεινόμενο πρόγραμμα έχει πολλές τεχνικές λεπτομέρειες κατά την εφαρμογή του που θα πρέπει να συζητηθούν, όταν υπάρξει βούληση, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ και ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ.

β. Με τις προτάσεις αυτές δεν αποκλείω, στο πλαίσιο μίας ευρύτερης συζήτησης, τη διατύπωση και άλλων προτάσεων από άλλους φορείς ή συλλογικότητες, οι οποίες θα πρέπει να εξετασθούν με γνώμονα την επιλογή της καλύτερης εφαρμόσιμης πρότασης στις επικρατούσες στην Ελλάδα συνθήκες λειτουργίας της ασφαλιστικής αγοράς.

γ. Όπως προαναφέρθηκε το προτεινόμενο πρόγραμμα στηρίζεται στο τρίπτυχο **ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ – ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ – ΚΙΝΗΤΡΑ**

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να δοθεί **μεγαλύτερη έμφαση στην ενημέρωση**, στο πλαίσιο της προτεινόμενης σύμπραξης της Πολιτείας και των ασφαλιστικών εταιρειών. Θα πρέπει στην προσπάθεια της Πολιτείας να συνδράμουν και οι ασφαλιστικές εταιρείες, όχι ατομικά, αλλά συλλογικά, μέσω της ένωσής των, να καταρτίσουν προγράμματα ενημέρωσης, η προβολή των οποίων θα πρέπει να είναι συνεχής, οπότε αποκτούν δύναμη παρακίνησης, και όχι μόνο μετά από κάποιο ακραίο γεγονός, όταν τα φώτα της ενημέρωσης σβήνουν.

δ. Η ενημέρωση μπορεί και πρέπει να εστιασθεί και στο **χαμηλό ασφάλιστρο** που προσφέρει ήδη η ασφαλιστική αγορά για το σύνολο των ασφαλιζόμενων κινδύνων οικοδομής κατοικίας περιλαμβανομένων και των καταστροφικών (σεισμός, τσουνάμι, πλημμύρες κ.λπ.), που ανέρχεται σε ποσοστό 1,6% έως 2%, δηλαδή το ετήσιο συνολικό ποσό ασφάλισης 100 τ.μ. οικοδομής κατοικίας, κατασκευαστικής αξίας €100.000,00 ανέρχεται από €60,00 έως €200,00 περιλαμβανομένων όλων των επιβαρύνσεων επί του αρχικού ασφαλίστρου.

Η αύξηση του αριθμού των ασφαλιστηρίων με τα προτεινόμενα προγράμματα και ενέργειες σε συνδυασμό με το ότι η ασφαλιστική κάλυψη από την Πολιτεία της πρώτης ζημίας ποσοστού 25% επί των ασφαλισμένων κατοικιών θα μειώσει σημαντικά τα καταβαλλόμενα αντασφάλιστρα από τις Ασφαλιστικές Εταιρείες που συμμετέχουν στο Pool, με επακόλουθο να μειωθούν περαιτέρω τα προαναφερθέντα ασφάλιστρα σημαντικά (υπολογίζεται ότι μπορεί να μειωθούν σε ποσό €15,00 έως €25,00 για 100 τ.μ. οικοδομής κατοικίας, συνολικής κατασκευαστικής αξίας €100.000,00).

ε. Η δυνατότητα αύξησης της διείσδυσης της ασφαλιστικής αγοράς στον πληθυσμό της χώρας προκύπτει και από τη σύγκριση των ελληνικών δεδομένων σε σχέση με τα δεδομένα της Insurance Europe (32 κρατών), που έχουν για το έτος 2018, με βάση τα στοιχεία της ΕΑΕΕ, ως ακολούθως:

	ΕΛΛΑΔΑ	INSURANCE EUROPE (32)
Κατά κεφαλήν ασφάλιστρα (€)	379	2.170
<i>εκ των οποίων</i>		
ζωής και υγείας (€)	199	1.496
κατά ζημιών (€)	180	674
Παραγωγή ασφαλιστρων επί ΑΕΠ	2,25%	7,45%
Επενδύσεις επί του ΑΕΠ	7,7%	58%

Για το έτος 2020 τα αντίστοιχα ποσά και ποσοστά έχουν ως ακολούθως:

	ΕΛΛΑΔΑ	INSURANCE EUROPE (32)
Κατά κεφαλήν ασφάλιστρα (€)	407	2.093
<i>εκ των οποίων</i>		
ζωής και υγείας (€)	223	1.392
ασφαλίσεις λοιπών κλάδων ζημιών (€)	185	701
Παραγωγή ασφαλιστρων επί ΑΕΠ	2,64%	7,43%
Επενδύσεις επί του ΑΕΠ	10,1%	61,1%

Είναι προφανές ότι η αύξηση του κλάδου θα συμβάλει στην αύξηση του ΑΕΠ, στην αύξηση των διαθέσιμων επενδυτικών κεφαλαίων από τα αποθεματικά των ασφαλιστικών εταιρειών, στην αύξηση των θέσεων εργασίας κ.λπ.

στ. Στο προτεινόμενο πρόγραμμα η τελική επιβάρυνση της Πολιτείας στην πραγματικότητα θα είναι θετική και όχι αρνητική (θα έχει όφελος).

Στο πρόγραμμα, που βασίζεται στην ιδέα του νορβηγικού προγράμματος, το κράτος από πολλές πλευρές θα βρεθεί τελικά ωφελημένο και χωρίς σημαντικό κόστος ασφάλισης και των περιουσιακών του στοιχείων, αφού:

➤ Το Pool θα καλύψει μέσω του Εθνικού Ταμείου αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών τη συμμετοχή του κράτους στην ασφάλιση αλλά και τα περιουσιακά του στοιχεία αντασφαλιστικά με ανταγωνιστικούς όρους και τιμές.

➤ Η αύξηση των ετησίων ασφαλιστρων θα αυξήσει σημαντικά το ποσόν που εισπράττει με το ποσοστό φορολόγησης του 15%.

➤ Η αύξηση του αριθμού των ασφαλιστηρίων συμβολαίων με επακόλουθη αύξηση των συνολικών ασφαλιστρων και οι εξοικονομήσεις από τους χειρισμούς του Pool στις αντασφαλιστικές τοποθετήσεις θα επιφέρει αύξηση των κερδών των ασφαλιστικών εταιρειών με παράλληλη αύξηση των φορολογικών καταβολών τους, αλλά και αύξηση των εισφορών στους φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, με τις προσλήψεις του αναγκαίου προσωπικού που θα επιφέρουν και μείωση της ανεργίας.

➤ Επίσης, θα υπάρξει σημαντική αύξηση του ΑΕΠ αλλά και αύξηση των επενδύσεων από τις τοποθετήσεις των αποθεματικών του Pool, βασιζόμενες στη διασπορά κινδύνου.

➤ Θα μειώσει σημαντικότερα το ποσό εκτάκτου αποθεματικού που περιλαμβάνει ο ετήσιος προϋπολογισμός του κράτους για δαπάνες “εκτάκτων γεγονότων”.

➤ Πρόσθετα το κράτος θα έχει επιπλέον έσοδα από:

- Την καταβολή ΦΠΑ 24% κατά την επισκευή – ανακατασκευή της ζημιωμένης κατοικίας, με βάση την υποχρεωτική προσκόμιση στην ασφαλιστική εταιρεία των αντίστοιχων φορολογικών δικαιολογητικών.

- Την καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών για τις ίδιες ως άνω εργασίες, άμεσα για την ίδια την κατοικία και έμμεσα για τους απασχολούμενους από τα τεχνικά συνεργεία που συμμετέχουν στις εργασίες αυτές.
- Τον φόρο εισοδήματος που θα προκύπτει με την υποχρεωτική έκδοση φορολογικών στοιχείων από όσους συμμετέχουν στις εργασίες αυτές.
- Την αύξηση των θέσεων απασχόλησης των ομάδων Ελεύθερων Επαγγελματιών που συμμετέχουν στις διαδικασίες ασφάλισης του κινδύνου και εκτίμησης των ζημιών από την επέλευσή του.

Η **παρούσα μελέτη** πιστεύω ότι δίδει πλήρη εικόνα των καταστροφικών γεγονότων τόσο από πλευράς εννοιολογικής κατανόησής των, όσο και ποσοτικής επιβάρυνσης της επίπτωσής των.

Παράλληλα, εκφράζεται η γνώμη για το πώς μπορεί η ΠΟΛΙΤΕΙΑ να διαχειριστεί καλύτερα τις επιπτώσεις από την επέλευση ενός ακραίου καταστροφικού γεγονότος, μειώνοντας τις μέχρι τώρα επιβαρύνσεις της μέσω του Κρατικού Προϋπολογισμού.